

**Εθνικό Κέντρο
Κοινωνικών Ερευνών**

Πακέτο Εργασίας 4 (ΠΕ4)

Αειφόρος τουριστική
ανάπτυξη: Καταδυτικός
Τουρισμός σε Θαλάσσιες
Προστατευόμενες Περιοχές και
Θερμαλισμός σε Περιοχές
Ιαματικών
Φυσικών Πόρων

*Θεματικός άξονας:
Καταδυτικός Τουρισμός σε
Θαλάσσιες Προστατευόμενες
Περιοχές*

**Π4.3 Έκθεση ευρημάτων
πρωτογενών και δευτερογενών
ερευνών**

ΜΕΡΟΣ Β:

Ανάλυση αποτελεσμάτων της
τηλεφωνικής έρευνας

Μάρτιος 2020

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η έρευνα αυτή υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «**Έρευνα, Εκπαίδευση και Υποδομές: ο τριγωνισμός των αξόνων στρατηγικής ανάπτυξης του ΕΚΚΕ (REDI)**» (MIS 5002378) που εντάσσεται στη «Δράση Στρατηγικής Ανάπτυξης Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων» και χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης).

Ομάδα έρευνας

Επιστημονικός Υπεύθυνος

Νίκος Δεμερτζής, Καθηγητής ΕΚΠΑ

Διευθυντής & Πρόεδρος ΔΣ ΕΚΚΕ

Ερευνητές - ερευνήτριες

Δρ. Λυδία Αβράμη, Επιστημονική Συνεργάτις

Αντουανέττα Καπέλλα, Ερευνήτρια ΕΚΚΕ

Αλίκη Μουρίκη, Ερευνήτρια ΕΚΚΕ

Όλγα Παπαλιού, Ερευνήτρια ΕΚΚΕ

Αμαλία Φραγκίσκου, Ερευνήτρια ΕΚΚΕ

Χριστίνα Φρέντζου, Προϊσταμένη Τμήματος ηλεκτρονικής επεξεργασίας στοιχείων, ΕΚΚΕ

Εμπειρογνώμονες

Αντώνης Αρμενάκης, Επικ. Καθηγητής, ΕΚΠΑ

Παναγιώτης Παναγιωτίδης, Διευθυντής Ερευνών ΕΛΚΕΘΕ

Συνεντευκτές – συνεντεύκτριες

Βεργή Συμέλα

Γκουγκούσης Γρηγόρης

Κουνενάκη Μαρία

Μελά Κατερίνα

Μωραΐτη Αθηνά

Σαχίνης Ιάκωβος

Τσουλάκου Ελευθερία

Τσουνάκα Αναστασία

Επόπτριες

Ιακώβου Αλεξάνδρα

Σοφιανού Χρυσούλα

Περιεχόμενα

Κατάλογος Πινάκων	5
Σύνοψη.....	7
1. Μεθοδολογία: Πληθυσμός, μέθοδος δειγματοληψίας και δείγμα της έρευνας	10
2. Κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος	10
3. Βαθμός ενημέρωσης των κατοίκων σχετικά με τις ΘΠΠ στην περιοχή μελέτης.....	15
4. Απόψεις σχετικά με τη συμβολή των ΘΠΠ στην τοπική οικονομία και κοινωνία.....	22
5. Απόψεις σχετικά με τη στάση της τοπικής κοινωνίας και τις ομάδες συμφερόντων	32
6. Απόψεις σχετικά με τη συμβολή του Καταδυτικού Τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη	37
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....	41

Κατάλογος Πινάκων

<u>Πίνακας 1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά δείγματος</u>	11
<u>Πίνακας 2. Επίπεδο εκπαίδευσης</u>	11
<u>Πίνακας 3. Κατανομή του δείγματος ανά τομέα απασχόλησης</u>	13
<u>Πίνακας 4. Μορφή απασχόλησης</u>	14
<u>Πίνακας 5. Γνώση του ορισμού, της οριοθέτησης και της τοποθεσίας της ΘΠΠ</u>	15
<u>Πίνακας 6. Ενήμεροι και ανενημέρωτοι στα τρία νησιά</u>	16
<u>Πίνακας 7. Ενήμεροι, σχετικά ενήμεροι και ανενημέρωτοι στα τρία νησιά</u>	17
<u>Πίνακας 8. Κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά ενήμερων και ανενημέρωτων</u>	18
<u>Πίνακας 9. Τοποθεσία της ΘΠΠ στην Κύθνο (13 απαντήσεις από 13 άτομα)</u>	20
<u>Πίνακας 10. Τοποθεσία της ΘΠΠ στην Μήλο*</u>	20
<u>Πίνακας 11. Τοποθεσία της ΘΠΠ στη Σαντορίνη*</u>	21
<u>Πίνακας 12. Κατανομή απόψεων των κατοίκων για τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη των τριών νησιών</u>	22
<u>Πίνακας 13. Κατανομή απόψεων των κατοίκων για τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη του νησιού τους ανά επίπεδο εκπαίδευσης</u>	23
<u>Πίνακας 14. Εκτιμώμενη συμβολή των ΘΠΠ ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων</u>	24
<u>Πίνακας 15. Απόψεις των κατοίκων για τη συμβολή των ΘΠΠ σε επιμέρους τομείς σε σχέση με τις απόψεις τους για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης</u>	25
<u>Πίνακας 16. Εκτιμώμενα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ για την οικονομία του νησιού;</u>	26
<u>Πίνακας 17. Απόψεις των κατοίκων για τα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ για την τοπική οικονομία και τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν θετικά</u>	27
<u>Πίνακας 18. Απόψεις των κατοίκων για τα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ για την τοπική οικονομία και τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν αρνητικά</u>	28
<u>Πίνακας 19. Κατανομή απόψεων για τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά από τη λειτουργία της ΘΠΠ</u>	29

<u>Πίνακας 20. Απόψεις των κατοίκων για τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά από τη λειτουργία της ΘΠΠ ανάλογα το επίπεδο ενημέρωσής τους</u>	30
<u>Πίνακας 21. Κατανομή απόψεων για τη στάση της τοπικής κοινωνίας όσον αφορά τη λειτουργία της ΘΠΠ</u>	32
<u>Πίνακας 22. Απόψεις των κατοίκων για την εκτιμώμενη στάση της τοπικής κοινωνίας όσον αφορά τη λειτουργία της ΘΠΠ ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσής τους</u>	33
<u>Πίνακας 23. Κατανομή απόψεων για τις ομάδες που θα είναι αντίθετες στη διαμόρφωση της ΘΠΠ</u>	34
<u>Πίνακας 24. Απόψεις των κατοίκων για τις ομάδες που θα είναι αντίθετες στη διαμόρφωση ΘΠΠ ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσής τους</u>	34
<u>Πίνακας 25. Κατά πόσο οι αντίθετες ομάδες μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ;</u>	35
<u>Πίνακας 26. Απόψεις των κατοίκων όσον αφορά τις ομάδες που θα είναι αντίθετες στη λειτουργία της ΘΠΠ και κατά πόσο αυτές οι ομάδες μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ</u>	35
<u>Πίνακας 27. Κατανομή της συμμετοχής σε καταδυτικές δραστηριότητες και εκτιμώμενο επίπεδο ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού</u>	37
<u>Πίνακας 28. Η συμβολή της ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού</u>	39
<u>Πίνακας 29. Η λειτουργία της ΘΠΠ θα ευνοήσει την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού;</u>	39
<u>Πίνακας 30. Απόψεις των κατοίκων όσον αφορά τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη της περιοχής μελέτης και του καταδυτικού τουρισμού</u>	40

Σύνοψη

Στο πλαίσιο του "Πακέτου Εργασίας 4 (ΠΕ4): Αειφόρος Τουριστική Ανάπτυξη: Καταδυτικός Τουρισμός σε Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές και Θερμαλισμός σε Περιοχές Ιαματικών Φυσικών Πόρων" διεξήχθη δειγματοληπτική έρευνα με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου και τηλεφωνική εφαρμογή σε αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού τριών νησιών των Κυκλάδων: Κύθνος, Μήλος και Σαντορίνη, κατά την περίοδο 15-28 Μαρτίου 2019. Στο ειδικά σχεδιασμένο εργαστήριο-WebLab του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) πραγματοποιήθηκαν 705 ολοκληρωμένες τηλεφωνικές συνεντεύξεις.

Σκοπός της έρευνας ήταν, αφενός μεν, η αποτύπωση των απόψεων και στάσεων των κατοίκων αυτών των νησιωτικών περιοχών για τις ΘΠΠ, με βάση τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά αλλά και το επίπεδο ενημέρωσης, αφετέρου δε η καταγραφή των σημείων σύγκλισης και απόκλισης των απόψεων του κοινού όσον αφορά τη λειτουργία των Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (ΘΠΠ), τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις τους στην τοπική κοινωνία και τις διαφορετικές επαγγελματικές ομάδες, καθώς και τα δυνητικά οφέλη από την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού.

Από την ανάλυση προκύπτει κατ' αρχάς η ουσιαστική έλλειψη ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας για τις ΘΠΠ που έχουν ήδη οριστεί στην περιοχή μελέτης, βάσει του ν. 4519/2018 «Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και άλλες διατάξεις» (Φεβρ. 2018). Παρά το γεγονός ότι η πλειονότητα των ερωτώμενων και στα τρία νησιά γνωρίζει τι είναι η ΘΠΠ, φαίνεται ότι δεν γνωρίζει ή νομίζει ότι γνωρίζει την περιοχή στην οποία έχει πράγματι οριοθετηθεί ΘΠΠ. Οι απαντήσεις για την τοποθεσία της ΘΠΠ συμπίπτουν με περιοχές που είχαν κατά το παρελθόν αποτελέσει αντικείμενο διαβούλευσης για την οριοθέτηση ΘΠΠ ή συνδέονται με προηγούμενες τοπικές πρωτοβουλίες. Στην περίπτωση της Μήλου, οι προηγούμενες τοπικές διαβουλεύσεις για τη διαμόρφωση ΘΠΠ είναι πολύ πιθανόν να συνέβαλαν στα ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα ενημέρωσης των κατοίκων, τόσο για την ύπαρξη όσο και την ακριβή τοποθεσία της ΘΠΠ.

Τα υψηλότερα ποσοστά των μη ενημερωμένων πολιτών και στα τρία νησιά καταγράφονται στις μικρότερες ηλικίες (έως 34 ετών και 35-49 ετών), στους απασχολούμενους στον τουρισμό, στο εμπόριο και στους άνεργους-άεργους, καθώς και σε πολίτες χαμηλού ή μεσαίου επιπέδου εκπαίδευσης (απόφοιτοι γυμνασίου ή λυκείου). Έκπληξη προκαλεί το πολύ χαμηλό ποσοστό των απασχολούμενων στον τομέα του τουρισμού που είναι ενήμεροι για τις ΘΠΠ, ενώ κρίνεται ιδιαίτερα ανησυχητική η πολύ περιορισμένη ενημέρωση των νέων στα τρία νησιά, καθώς

αποτελούν την πλέον δυναμική ηλικία σε όρους αγοράς εργασίας που είθισται να διαμορφώνει τις συνθήκες της μελλοντικής τοπικής ανάπτυξης.

Η πλειονότητα των ερωτώμενων και στα τρία νησιά, ανεξάρτητα από το επίπεδο ενημέρωσης, θεωρεί ότι οι ΘΠΠ θα αποτελέσουν ευκαιρία για την ανάπτυξη της περιοχής τους και θα συμβάλλει όχι μόνο στην τουριστική ανάπτυξη, αλλά και στον περιορισμό της αλιείας και στην περιβαλλοντική προστασία. Μάλιστα, την άποψη αυτή για την προστασία του περιβάλλοντος τη συμμερίζονται σε μεγάλο βαθμό ακόμη και οι πολίτες που δηλώνουν ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει εμπόδιο για την ανάπτυξη της περιοχής τους. Από την άλλη, η πλειονότητα των κατοίκων και στα τρία νησιά εκτιμά ότι η θεσμοθέτηση της ΘΠΠ θα έχει αρνητικές επιπτώσεις πρωτίστως για τους αλιείς. Ωστόσο, η θετική συμβολή της ΘΠΠ σε όλα τα τοπικά επαγγέλματα αναδεικνύεται ως η επικρατούσα άποψη της τοπικής κοινωνίας.

Αν και στα τρία νησιά η πλειονότητα των ερωτώμενων υποστηρίζει ότι τα αποτελέσματα της λειτουργίας της ΘΠΠ για την οικονομία της περιοχής θα είναι θετικά, η άποψη αυτή είναι ακόμη πιο διαδεδομένη στην κοινή γνώμη της Σαντορίνης, καθώς και στους απασχολούμενους στον τομέα του τουρισμού, των υπηρεσιών και στον δευτερογενή τομέα. Παρά το υψηλό επίπεδο ενημέρωσης των πολιτών της Μήλου για τις ΘΠΠ, φαίνεται ότι είναι πιο επιφυλακτικοί σε σύγκριση με τα άλλα δύο νησιά, υποστηρίζοντας εντονότερα την άποψη ότι τα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ δεν θα είναι «ούτε θετικά, ούτε αρνητικά» ή θα είναι «αρνητικά/πολύ αρνητικά». Ως εκ τούτου, το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων δεν φαίνεται να μεταβάλλει τις απόψεις τους όσον αφορά τη θετική ή αρνητική συμβολή της ΘΠΠ στην τοπική οικονομία, ενώ οι άνεργοι και οι μη ενεργοί πολίτες φαίνεται να είναι οι πλέον επιφυλακτικοί σε ό,τι αφορά τη συμβολή τους ΘΠΠ στην ανάπτυξη της περιοχής τους.

Από την ανάλυση προκύπτει ότι η πλειονότητα των κατοίκων της Σαντορίνης εκτιμά σε μεγαλύτερο βαθμό, σε σύγκριση με τα άλλα δύο νησιά, ότι η στάση της τοπικής κοινωνίας στη διαμόρφωση της ΘΠΠ θα είναι θετική ή έστω ουδέτερη. Ιδίως στην Κύθνο καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό των πολιτών που δηλώνουν ότι η στάση της τοπικής κοινωνίας θα είναι αρνητική. Βέβαια, οι εκτιμήσεις των πολιτών για τη δυνατότητα των τοπικών ομάδων συμφερόντων να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ φαίνεται να μεταβάλλεται ανάλογα με τις θεωρούμενες «αντίθετες ομάδες» σε κάθε νησί. Η πλειονότητα των κατοίκων και στα τρία νησιά δηλώνει ότι οι αλιείς είναι αυτοί που κυρίως θα αντιδράσουν στη διαμόρφωση της ΘΠΠ. Οι κάτοικοι της Κύθνου υποστηρίζουν την άποψη αυτή σε μεγαλύτερο βαθμό, αν και θεωρούν ότι οι ομάδες αυτές δεν μπορούν να εμποδίσουν την εφαρμογή της ΘΠΠ. Αντίθετα, στην περίπτωση της Σαντορίνης, μεγάλο μέρος των κατοίκων υποστηρίζει ότι οι «αντίθετες ομάδες» δύνανται να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ, όπου

όμως ως «αντίθετες ομάδες» θεωρούνται σε μεγάλο βαθμό (εκτός από τους αλιείς) και οι ξενοδόχοι και άλλες τουριστικές επιχειρήσεις.

Επίσης, η ενημέρωση των ερωτώμενων για τις ΘΠΠ δεν συνδέεται με τη συμμετοχή τους σε καταδυτικές δραστηριότητες. Το επίπεδο ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των τριών νησιών, με την πλειονότητα των κατοίκων της Σαντορίνης να θεωρεί ότι είναι αρκετά έως πάρα πολύ ανεπτυγμένος. Βέβαια, και στην Κύθνο, όπου λειτουργεί μόνο ένα καταδυτικό κέντρο, είναι εξίσου υψηλό το ποσοστό των κατοίκων που δηλώνει ότι ο καταδυτικός τουρισμός είναι ανεπτυγμένος στο νησί τους. Τούτο ενδεχομένως συνδέεται με την ευρεία αποδοχή και αναγνώριση που τυγχάνει το μοναδικό καταδυτικό κέντρο στην Κύθνο, δεδομένης και της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης που χαρακτηρίζει το νησί αυτό.

Η πλειονότητα των ερωτώμενων και στα τρία νησιά υποστηρίζει ότι υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού στην περιοχή τους, η οποία εκτιμάται ότι θα συμβάλλει πρωτίστως στην προσέλκυση τουριστών αλλά και στην αύξηση της απασχόλησης, στην περιβαλλοντική προστασία, στην αύξηση του εισοδήματος και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος. Επιπλέον, και στα τρία νησιά οι κάτοικοι προσδοκούν ότι η ΘΠΠ θα ευνοήσει σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού.

1. Μεθοδολογία: Πληθυσμός, μέθοδος δειγματοληψίας και δείγμα της έρευνας

Ο πληθυσμός της έρευνας αποτελείται από το σύνολο των μονίμων κατοίκων, ηλικίας 18 ετών και άνω, τριών νησιών των Κυκλάδων: Κύθνος, Μήλος και Σαντορίνη. Ως μόνιμοι κάτοικοι ορίστηκαν τα άτομα που διαμένουν στα νησιά αυτά περισσότερο από πέντε μήνες ετησίως.

Ο τρόπος επιλογής του δείγματος έγινε αρχικά βάσει της μεθόδου της δυσανάλογης στρωματοποιημένης δειγματοληψίας (disproportional stratified sampling), με τον χωρισμό του πληθυσμού έρευνας ανά νησί, δηλαδή, σε τρία στρώματα. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε επιλογή ενός ανεξάρτητου δείγματος από κάθε στρώμα-νησί με τη μέθοδο δειγματοληψίας ποσοτώσεων (quota sampling), με προκαθορισμένα ποσοστά δημογραφικών χαρακτηριστικών του συνδυασμού φύλου και ηλικίας, βάσει των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής της ΕΛΣΤΑΤ (2011) (βλ. Πίνακα 1).

Η επιλογή τηλεφωνικών αριθμών έγινε με απλή τυχαία δειγματοληψία (simple random sampling) από υπάρχοντες καταλόγους διαφόρων παρόχων σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, δεδομένου ότι αρκετά άτομα, ποσοστό 21%, δεν διαθέτουν σταθερό τηλέφωνο, ενώ ειδικότερα στα άτομα ηλικίας 18-24 ετών το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 30%.

Βάσει του σχεδιασμού της έρευνας και των χρονικών-οικονομικών περιορισμών, αρχικά, το μέγεθος του δείγματος ορίστηκε σε 700 μονάδες ανάλυσης, μονίμους κατοίκους των τριών νησιών ηλικίας 18 ετών και άνω, ώστε το μέγιστο σφάλμα εκτίμησης ποσοστών να είναι μικρότερο από $\pm 3,7\%$ σε επίπεδο εμπιστοσύνης 95%.

2. Κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος

Πραγματοποιήθηκαν 705 ολοκληρωμένες τηλεφωνικές συνεντεύξεις: 99 στην Κύθνο, 201 στην Μήλο και 405 στη Σαντορίνη. Στο σύνολο των συνεντεύξεων, εκ των οποίων 48,8% είναι γυναίκες και 51,2% άνδρες (Πίνακας 1). Πρόκειται ως επί το πλείστον για κατοίκους με ελληνική υπηκοότητα. Όπως προαναφέρθηκε, το δείγμα της έρευνας ακολουθεί την ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού των τριών νησιών, όπως αποτυπώνεται στην τελευταία απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ (2011). Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Κύθνο και την Μήλο καταγράφονται τα υψηλότερα ποσοστά ηλικίας 50 ετών και άνω, καθώς και τα χαμηλότερα ποσοστά πληθυσμού στην πιο δυναμική ηλικιακή ομάδα, σε όρους αγοράς εργασίας, δηλ. έως 34 ετών. Αντίθετα, η ηλικιακή κατανομή στη Σαντορίνη φαίνεται ότι δημιουργεί προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, καθώς 38% του πληθυσμού είναι έως 34 ετών, ενώ οι κάτοικοι άνω των 65 ετών δεν ξεπερνούν το 4,4% (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά δείγματος

		Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Φύλο	Γυναίκες	46	46,5	98	48,8	200	49,4	344	48,8
	Άντρες	53	53,5	103	51,2	205	50,6	361	51,2
Ηλικία	Έως 34 ετών	25	25,3	53	26,4	154	38,0	232	32,9
	35 - 49 ετών	30	30,3	72	35,8	138	34,1	240	34,0
	50 - 64 ετών	34	34,3	57	28,4	95	23,5	186	26,4
	65 ετών και πάνω	10	10,1	19	9,5	18	4,4	47	6,7
Υπηκοότητα	Ελληνική	99	100,0	196	97,5	387	95,6	682	96,7
	Άλλη	0	,0	5	2,5	18	4,4	23	3,3

Σε ό,τι αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης, πάνω από 40% επί του συνόλου του δείγματος και στα τρία νησιά είναι πτυχιούχοι, αλλά εξίσου υψηλό είναι και το ποσοστό των αποφοίτων λυκείου (36,9%). Σημειώνεται δε ότι 21% των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν κατέχει απολυτήριο λυκείου (Πίνακας 2). Τούτο συνάδει με τα υψηλά ποσοστά κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 0-2) (πάνω από 60% του πληθυσμού των τριών νησιών), που καταγράφονται στην τελευταία απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ (2011). Επίσης, θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι στην Κύθνο καταγράφεται το χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης σε σύγκριση με τα άλλα δύο νησιά, καθώς 25,3% των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν κατέχει απολυτήριο λυκείου και 38,4% είναι απόφοιτοι λυκείου (38,4%).

Πίνακας 2. Επίπεδο εκπαίδευσης

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Μερικές τάξεις Δημοτικού	1	1,0	9	4,5	9	2,2	19	2,7
Απολυτήριο Δημοτικού	15	15,2	18	9,0	35	8,6	68	9,6
Γυμνάσιο (3τάξιο)	9	9,1	19	9,5	33	8,1	61	8,7
Λύκειο	38	38,4	72	35,8	150	37,0	260	36,9
Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ (πτυχιούχος)	34	34,3	80	39,8	171	42,2	285	40,4
Μεταπτυχιακό/ Διδακτορικό	2	2,0	3	1,5	7	1,7	12	1,7

Για την ανάλυση των δεδομένων με βάση τον τομέα απασχόλησης των ερωτώμενων, κρίθηκε αναγκαία η ομαδοποίηση των τομέων απασχόλησης¹ ως ακολούθως:

1. Πρωτογενής τομέας (αλιεία / αγροτικός τομέας)
2. Δευτερογενής τομέας (βιομηχανία, ενέργεια, μεταλλεία, κατασκευαστικός τομέας)
3. Τουρισμός
4. Λοιπές Υπηρεσίες (μη συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού)
5. Εμπόριο
6. Δημόσιος τομέας

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, η πλειονότητα των ερωτώμενων εργάζεται στον τομέα του τουρισμού (38%) και ειδικότερα σε τουριστικά καταλύματα ή στον τομέα της εστίασης.² Ωστόσο, το ποσοστό αυτό είναι σαφώς υψηλότερο στη Σαντορίνη (44,2%) σε σύγκριση με την Κύθνο και την Μήλο (26,3% και 31,3% αντίστοιχα). Αντίστοιχες διαφοροποιήσεις μεταξύ Σαντορίνης και Κύθνου παρατηρούνται και στον τομέα των υπηρεσιών. Αντίθετα, στη Κύθνο καταγράφονται πολύ υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων στον πρωτογενή και στον δευτερογενή τομέα σε σύγκριση με τη Σαντορίνη.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές αποτυπώνουν εν μέρει τις σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών νησιών, όσον αφορά το επίπεδο τουριστικής ανάπτυξης αλλά και την παραγωγική δομή της τοπικής οικονομίας, παρά το γεγονός ότι ο σχεδιασμός του δείγματος της έρευνας δεν βασίστηκε στην κατανομή των απασχολούμενων στους επιμέρους τομείς της τοπικής οικονομίας.

¹ Η ανάθεση για τις περιπτώσεις όπου τα ερωτώμενα άτομα απασχολείται σε πάνω από έναν τομέα έγινε ως εξής: 1. Εμπόριο, 2. Δημόσιος, 3. Λοιπές υπηρεσίες εκτός τουρισμού, 4. Τουρισμός, 5. Δευτερογενής, 6. Πρωτογενής. Πχ, αγρότης ή ψαράς που ασχολείται και με τον τουρισμό, αφαιρείται από τον τουρισμό και εντάσσεται στον πρωτογενή τομέα.

² Τα ποσοστά των απασχολούμενων στους επιμέρους τομείς απασχόλησης παρατίθενται στον Πίνακα Α1 (Παράρτημα Α).

Πίνακας 3. Κατανομή του δείγματος ανά τομέα απασχόλησης ³

	Κύθνος	Μήλος	Σαντορίνη	Σύνολο
Τουρισμός	26 _a	63 _a	179 _b	268
	26,3%	31,3%	44,2%	38,0%
Λοιπές υπηρεσίες	7 _a	27 _{a, b}	62 _b	96
	7,1%	13,4%	15,3%	13,6%
Εμπόριο	11 _a	14 _a	31 _a	56
	11,1%	7,0%	7,7%	7,9%
Δημόσιος	9 _a	23 _a	29 _a	61
	9,1%	11,4%	7,2%	8,7%
Δευτερογενής	9 _a	13 _{a, b}	15 _b	37
	9,1%	6,5%	3,7%	5,2%
Πρωτογενής	11 _a	6 _b	5 _b	22
	11,1%	3,0%	1,2%	3,1%
Άνεργοι-άεργοι	16 _a	35 _a	62 _a	113
	16,2%	17,4%	15,3%	16,0%
Μη ενεργοί	10 _{a, b}	20 _b	22 _a	52
	10,1%	10,0%	5,4%	7,4%

Υψηλό είναι και το ποσοστό των ερωτώμενων που δηλώνει ότι δεν εργάζεται (23,4%), εκ των οποίων 68,5% είναι άνεργοι/άεργοι, ως επί το πλείστον γυναίκες, και 19,4% συνταξιούχοι (Πίνακες Α2-Α3, Παράρτημα Α). Τα υψηλότερα ποσοστά μεταξύ όσων συμμετέχουν στην έρευνα που δεν εργάζονται καταγράφονται στην Κύθνο και στη Μήλο (26,3% και 27,4% αντίστοιχα) (Πίνακας 3).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ποσοστά ανεργίας/αεργίας που καταγράφονται είναι σαφώς υψηλότερα από εκείνα που προκύπτουν από τα πιο πρόσφατα απογραφικά δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ (2011) σε επίπεδο δήμων και αντίστοιχα δεδομένα του 2017 σε επίπεδο περιφερειών.⁴ Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2017 στις Περιφερειακές Ενότητες Κέας-Κύθνου και Μήλου σημειώνονται τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, 8,82% και 8,98% αντίστοιχα.

³ Οι δείκτες a, b κλπ χρησιμοποιούνται για έλεγχο στατιστικής σημαντικότητας μεταξύ ποσοστών. Παρόμοιοι δείκτες δηλώνουν ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ποσοστών, ενώ διαφορετικοί δείκτες δηλώνουν στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση. Π.χ., τα ποσοστά απασχολούμενων στον τομέα Τουρισμού για Κύθνο (a) και Μήλο (a) δεν διαφοροποιούνται στατιστικά μεταξύ τους αλλά διαφέρουν με στατιστική σημαντικότητα από το αντίστοιχο ποσοστό της Σαντορίνης (b). Η συγκεκριμένη χρήση δεικτών ελέγχου στατιστικής σημαντικότητας εφαρμόζεται και σε επόμενους πίνακες.

⁴ ΕΛΣΤΑΤ (2017) Έρευνα Εργατικού Δυναμικού - Γ' Τρίμηνο 2017, Διαθέσιμο: <http://www.statistics.gr/statistics/-/publication/SJO01/->

Επιπλέον, μόλις 0,4% του δείγματος δηλώνει ότι εργάζεται στον τομέα της αλιείας, ενώ στην Κύθνο -με το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης του πληθυσμού στον τομέα της αλιείας σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ (2011)- κανένας εκ των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν απασχολείται στον τομέα αυτό (Πίνακας Α1, Παράρτημα Α). Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υπογραμμιστεί η υπερ-εκπροσώπηση των ανέργων/άεργων στο δείγμα της έρευνας και αντίστοιχα η υπο-εκπροσώπηση των απασχολούμενων στον τομέα της αλιείας.

Ποσοστό 45,4% του δείγματος είναι εργαζόμενοι, ενώ πολύ χαμηλότερα είναι τα ποσοστά αυτοαπασχολούμενων χωρίς προσωπικό (10,8%) και εργοδοτών με προσωπικό (18,2%) (Πίνακας 4). Αξίζει να σημειωθεί ότι το υψηλότερο ποσοστό αυτοαπασχολούμενων χωρίς προσωπικό καταγράφεται στην Κύθνο, γεγονός που συνάδει με την ήπια τουριστική ανάπτυξη που χαρακτηρίζει το νησί και τη λειτουργία οικογενειακών (ατομικών) επιχειρήσεων, ενώ το υψηλότερο ποσοστό μισθωτών (49,6%) σημειώνεται στη Σαντορίνη, που διακρίνεται από ιδιαίτερα υψηλή τουριστική ανάπτυξη. Συμπερασματικά, στην παρούσα έρευνα εκπροσωπούνται ως επί το πλείστον οι στάσεις και οι απόψεις των πολιτών που εργάζονται ως μισθωτοί και είθιστα να έχουν περιορισμένη δύναμη επιρροής και εκπροσώπησης στα κέντρα λήψης αποφάσεων, αλλά δεν παύουν να αποτελούν κύριους αποδέκτες της νομοθεσίας που υιοθετείται.

Πίνακας 4. Μορφή απασχόλησης

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Εργαζόμενοι (μισθωτοί)	32	32,3	87	43,3	201	49,6	320	45,4
Αυτοαπασχολούμενοι (χωρίς προσωπικό)	20	20,2	15	7,5	41	10,1	76	10,8
Εργοδότες (με προσωπικό)	18	18,2	36	17,9	74	18,3	128	18,2
Συνταξιούχοι: εργαζόμενοι	1	1,0	6	3,0	2	,5	9	1,3
Άλλο	2	2,0	1	,5	2	,5	5	,7
Εισοδηματίες	0	,0	1	,5	1	,2	2	,3
Συνταξιούχοι: μη εργαζόμενοι	7	7,1	15	7,5	10	2,5	32	4,5
Άλλο: οικιακά	2	2,0	5	2,5	9	2,2	16	2,3
Άλλο: μαθητές-φοιτητές	1	1,0	0	,0	3	,7	4	,6
Άνεργοι-άεργοι	16	16,2	35	17,4	62	15,3	113	16,0

3. Βαθμός ενημέρωσης των κατοίκων σχετικά με τις ΘΠΠ στην περιοχή μελέτης

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι η πλειονότητα των κατοίκων φαίνεται να γνωρίζει τι είναι οι ΘΠΠ, ενώ δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών νησιών. Εκεί, ωστόσο, που καταγράφονται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών νησιών είναι στο ποσοστό των κατοίκων που γνωρίζουν για την οριοθέτηση της ΘΠΠ στο νησί τους, καθώς στην Μήλο 55,7% των ερωτώμενων δηλώνει ότι γνωρίζει ότι έχει θεσμοθετηθεί ΘΠΠ στο νησί, ενώ στην Κύθνο και τη Σαντορίνη το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνά το 30,3% και 35,8% αντίστοιχα. Στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των τριών νησιών παρατηρούνται επίσης και όσον αφορά τη γνώση των κατοίκων για την τοποθεσία της ΘΠΠ. Ειδικότερα, στην Μήλο είναι πολύ υψηλότερο το ποσοστό των κατοίκων που δηλώνουν ότι γνωρίζουν την τοποθεσία της ΘΠΠ (36,8%) σε σύγκριση με τη Σαντορίνη (25,4%) και την Κύθνο (13,1%) (Πίνακας 5).

Πίνακας 5. Γνώση του ορισμού, της οριοθέτησης και της τοποθεσίας της ΘΠΠ

		Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Γνώση Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (ΘΠΠ)	Ναι	59 _a	59,6	139 _a	69,2	251 _a	62,0	449	63,7
	Όχι	40 _a	40,4	62 _a	30,8	154 _a	38,0	256	36,3
Γνώση ύπαρξης ΘΠΠ στην περιοχή τους	Ναι	30 _a	30,3	112 _b	55,7	145 _a	35,8	287	40,7
	Όχι	40 _a	40,4	42 _b	20,9	157 _a	38,8	239	33,9
	ΔΓ/ΔΑ	29 _a	29,3	47 _a	23,4	103 _a	25,4	179	25,4
Γνώση τοποθεσίας ΘΠΠ στην περιοχή τους	Ναι	13 _a	13,1	74 _b	36,8	103 _c	25,4	190	27,0
	Όχι	17 _{a,b}	17,2	38 _a	18,9	42 _b	10,4	97	13,8
	ΔΓ/ΔΑ	69 _a	69,7	89 _b	44,3	260 _a	64,2	418	59,3

Προκειμένου να διαφανεί αν η τοπική κοινωνία είναι ενήμερη για τη θέσπιση και τη λειτουργία της ΘΠΠ στα τρία νησιά και να διερευνηθεί κατά πόσο οι απόψεις των πολιτών για τις ΘΠΠ και τον καταδυτικό τουρισμό διαφοροποιούνται ανάλογα με την ενημέρωσή τους για τις ΘΠΠ, κρίθηκε αναγκαία η διαμόρφωση ενός δείκτη μέτρησης της ενημέρωσης των κατοίκων, που βασίζεται στις απαντήσεις που δόθηκαν στις τρεις παραπάνω ερωτήσεις του Πίνακα 5. Στο πλαίσιο αυτό, διαμορφώθηκαν αρχικά δύο κατηγορίες ερωτώμενων: *ενήμεροι* και *ανενημέρωτοι*.

Ως *ενήμεροι* ορίζονται οι ερωτώμενοι που απάντησαν ότι α) γνωρίζουν τι είναι οι ΘΠΠ, και β) γνωρίζουν εάν υπάρχει ή όχι ΘΠΠ στην περιοχή τους, και γ) γνωρίζουν πού βρίσκεται η ΘΠΠ στην περιοχή τους⁵. Εκείνοι που δεν απάντησαν στις παραπάνω ερωτήσεις θεωρούνται ως *ανενημέρωτοι*. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 6, 77,9% του δείγματος θεωρούνται ανενημέρωτοι, ενώ οι ενήμεροι για τις ΘΠΠ στην περιοχή μελέτης δεν ξεπερνούν το 22,1% (156 άτομα). Εντοπίζονται δε σημαντικές διαφοροποιήσεις σε ό,τι αφορά την ενημέρωση των πολιτών της Μήλου με τα άλλα δύο νησιά, καθώς καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό ενημερων και το χαμηλότερο ποσοστό ανενημέρωτων πολιτών.

Πίνακας 6. Ενήμεροι και ανενημέρωτοι στα τρία νησιά

	Κύθνος	Μήλος	Σαντορίνη	Σύνολο
Ενήμεροι	13 _a	64 _b	79 _a	156
	13,1%	31,8%	19,5%	22,1%
Ανενημέρωτοι	86 _a	137 _b	326 _a	549
	86,9%	68,2%	80,5%	77,9%

Θα πρέπει βέβαια να επισημανθεί ότι στην ομάδα των «μη ενημερων» εντάσσονται και οι πολίτες, που δηλώνουν ότι γνωρίζουν τι είναι οι ΘΠΠ καθώς και ότι έχει διαμορφωθεί ΘΠΠ στην περιοχή τους, αλλά δεν γνωρίζουν την ακριβή τοποθεσία της ΘΠΠ. Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 7, οι πολίτες αυτοί, που είναι «*σχετικά ενήμεροι*» αποτελούν μόλις το 11,1% του δείγματος. Σημειώνεται δε ότι, ακόμη και μετά τη διάκριση αυτή, η Μήλος συνεχίζει να διατηρεί τα υψηλότερα ποσοστά πολιτών, που είναι ενήμεροι ή σχετικά ενήμεροι για τις ΘΠΠ, σε σύγκριση με την Κύθνο και τη Σαντορίνη. Βέβαια, παραμένει ιδιαίτερα υψηλό το ποσοστό των ανενημέρωτων και στα τρία νησιά, δηλαδή των πολιτών που δεν γνωρίζει τι είναι οι ΘΠΠ και εάν έχουν διαμορφωθεί ΘΠΠ στην περιοχή τους (66,8% του δείγματος). Τούτο αποτυπώνει σαφώς την έλλειψη ενημέρωσης των πολιτών για τις ΘΠΠ, που πρόσφατα θεσμοθετήθηκαν στα τρία νησιά.

⁵ Βλ. ερωτήσεις 7-9 του ερωτηματολογίου της έρευνας.

Πίνακας 7. Ενήμεροι, σχετικά ενήμεροι και ανενημέρωτοι στα τρία νησιά

	Κύθνος	Μήλος	Σαντορίνη	Σύνολο
Ενήμεροι	13 _a	64 _b	79 _a	156
	13,1%	31,8%	19,5%	22,1%
Σχετικά ενήμεροι	12 _{a, b}	33 _b	33 _a	78
	12,1%	16,4%	8,1%	11,1%
Ανενημέρωτοι	74 _a	104 _b	293 _a	471
	74,7%	51,7%	72,3%	66,8%

Ποια είναι λοιπόν τα κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά των ενημέρων και των ανενημέρωτων πολιτών στα τρία νησιά; Κατ' αρχάς δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 8, στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των ενημέρων και ανενημέρωτων σημειώνονται σε ό,τι αφορά την ηλικία, τον τομέα απασχόλησης και το επίπεδο εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, τα υψηλότερα ποσοστά ενημέρων καταγράφονται στους πολίτες ηλικίας 50 ετών και άνω, στους απασχολούμενους στον δημόσιο και στον δευτερογενή τομέα και σε εκείνους που διακρίνονται από υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης (πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ, μεταπτυχιακό ή/και διδακτορικό). Αντίθετα, τα υψηλότερα ποσοστά ανενημέρωτων καταγράφονται στις μικρότερες ηλικίες (έως 34 ετών και 35-49 ετών), στους απασχολούμενους στον τουρισμό, στο εμπόριο και στους άνεργους-άεργους, καθώς και σε πολίτες με χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης (απόφοιτοι γυμνασίου ή λυκείου).

Δεδομένου ότι η διαμόρφωση των ΘΠΠ θεωρείται ότι συμβάλλει, μεταξύ άλλων, στην προσέλκυση τουριστών και στην ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, προκαλεί έκπληξη το πολύ χαμηλό ποσοστό των απασχολούμενων στον τομέα του τουρισμού που είναι ενήμεροι για τις ΘΠΠ. Κρίνεται δε ιδιαίτερα ανησυχητικό το χαμηλό επίπεδο ενημέρωσης των νέων στα τρία νησιά, καθώς αποτελούν την πλέον δυναμική ηλικία, σε όρους αγοράς εργασίας, και αυτή που διαμορφώνει τις συνθήκες της μελλοντικής τοπικής ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, η απουσία ενημέρωσης των νέων μπορεί να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα για την αποτελεσματική λειτουργία των ΘΠΠ και την επίτευξη της συνέργειας μεταξύ των στόχων της περιβαλλοντικής προστασίας και της τουριστικής ανάπτυξης.

Πίνακας 8. Κοινωνικο-δημογραφικά χαρακτηριστικά ενήμερων και ανενημέρωτων

	Φύλο		
	Γυναίκες	Άντρες	Σύνολο
Ενήμεροι	68 _a	88 _a	156
	19,8%	24,4%	22,1%
Ανενημέρωτοι	276 _a	273 _a	549
	80,2%	75,6%	77,9%

	Ηλικία			Σύνολο
	Έως 34 ετών	35 - 49 ετών	50 ετών και πάνω	
Ενήμεροι	41 _a	48 _a	67 _b	156
	17,7%	20,0%	28,8%	22,1%
Ανενημέρωτοι	191 _a	192 _a	166 _b	549
	82,3%	80,0%	71,2%	77,9%

	Τομέας απασχόλησης							
	Τουρισμός	Λοιπές υπηρεσίες	Εμπόριο	Δημόσιος	Δευτερογενής	Πρωτογενής	Άνεργοι-άεργοι	Μη ενεργοί
Ενήμεροι	56 _{a, b, c, d, e, f}	25 _{c, d, f, g}	8 _{e, f}	22 _g	13 _{b, d, g}	5 _{a, b, c, d, e, f, g}	15 _{a, e}	12 _{a, b, c, d, e, f, g}
	20,9%	26,0%	14,3%	36,1%	35,1%	22,7%	13,3%	23,1%
Ανενημέρωτοι	212 _{a, b, c, d, e, f}	71 _{c, d, f, g}	48 _{e, f}	39 _g	24 _{b, d, g}	17 _{a, b, c, d, e, f, g}	98 _{a, e}	40 _{a, b, c, d, e, f, g}
	79,1%	74,0%	85,7%	63,9%	64,9%	77,3%	86,7%	76,9%

	Εκπαίδευση		
	Έως Γυμνάσιο (3τάξιο)	Λύκειο	Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ, Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό
Ενήμεροι	28 _a	45 _a	83 _b
	18,9%	17,3%	27,9%
Ανενημέρωτοι	120 _a	215 _a	214 _b
	81,1%	82,7%	72,1%

Η τοποθεσία της ΘΠΠ: Οι πολίτες (νομίζουν ότι) γνωρίζουν;

Όσον αφορά τη γνώση της τοποθεσίας της ΘΠΠ στο κάθε νησί, τα ποσοστά των κατοίκων που δήλωσαν συγκεκριμένες τοποθεσίες είναι αρκετά χαμηλά. Όπως προαναφέρθηκε, στη Μήλο καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό (36,8%, 74 από τα 201 άτομα), ενώ στη Σαντορίνη και στην Κύθνο τα αντίστοιχα ποσοστά είναι πολύ μικρότερα. Συγκεκριμένα, στη Σαντορίνη απάντησαν πως γνωρίζουν 103 από τα 405 άτομα και στην Κύθνο 13 από τα 99 άτομα.

Κατά πόσο όμως η τοποθεσία που δήλωσαν οι ερωτώμενοι συμπίπτει με την τοποθεσία που έχει πράγματι οριοθετηθεί ΘΠΠ με βάση τον πρόσφατο νόμο;

Όπως φαίνεται στους ακόλουθους Πίνακες 9-11, η πλειονότητα των ερωτώμενων και στα τρία νησιά φαίνεται ότι δεν γνωρίζει ή νομίζει ότι γνωρίζει την περιοχή στην οποία έχει πράγματι θεσμοθετηθεί ΘΠΠ. Στην Μήλο καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό «σωστών απαντήσεων» (σχεδόν 40%), καθώς οι τοποθεσίες που δηλώνονται από τους ερωτώμενους συμπίπτουν εξ ολοκλήρου ή εν μέρει με την τοποθεσία όπου έχει οριοθετηθεί ΘΠΠ (δηλ. Δυτική Μήλος, Αντίμηλος, Κίμωλος, Πολύαιγος) (Πίνακας 10). Ως εκ τούτου, φαίνεται ότι στην Μήλο οι πολίτες είναι σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό ενήμεροι, όσον αφορά τόσο την ύπαρξη όσο και την τοποθεσία της ΘΠΠ, σε σύγκριση με τα άλλα δύο νησιά.

Αντίθετα, στην Κύθνο και στη Σαντορίνη είναι πολύ χαμηλότερα τα ποσοστά των κατοίκων που είναι σωστά ενημερωμένοι για τις ΘΠΠ στο νησί τους. Ειδικότερα, στην Κύθνο, 2 από τα 13 άτομα δήλωσαν ορθώς ότι η ΘΠΠ βρίσκεται στη βορειοδυτική Κύθνο (Πίνακας 9), ενώ στη Σαντορίνη μόλις 7 από τις 142 απαντήσεις (6,8% των ατόμων) συμπίπτουν με την τοποθεσία όπου πράγματι έχει οριοθετηθεί ΘΠΠ (δηλ. στην Παλαιά –Νέα Καμένη) (Πίνακας 11). Αξίζει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση της Σαντορίνης, από τις απαντήσεις που δόθηκαν, φαίνεται ότι οι περισσότεροι κάτοικοι θεωρούν ότι η ΘΠΠ βρίσκεται στην Καλντέρα και στο Ακρωτήρι (37 και 20 απαντήσεις αντίστοιχα), δηλαδή στην περιοχή όπου έχει προταθεί από τους τοπικούς φορείς να διαμορφωθεί ΘΠΠ και όχι εκεί που εντέλει θεσμοθετήθηκε. Παρομοίως, στην περίπτωση της Μήλου, αρκετές απαντήσεις για την τοποθεσία της ΘΠΠ φαίνεται να συμπίπτουν με περιοχές που είχαν κατά το παρελθόν αποτελέσει αντικείμενο διαβούλευσης για την οριοθέτηση ΘΠΠ (π.χ. Βόρεια – Βορειοδυτική Μήλος), ή συνδέονται με προηγούμενες τοπικές πρωτοβουλίες, όπως η παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων για περίπου δύο χρόνια στο λιμάνι του Αδάμαντα.

Κατά συνέπεια, εκτός από την ουσιαστική έλλειψη ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας, προκύπτει ότι η ενημέρωση των πολιτών συχνά απορρέει από διάφορες διεργασίες που λαμβάνουν χώρα σε τοπικό επίπεδο και ενδεχομένως να δημιουργούν στρεβλές εντυπώσεις.

Βέβαια, στην περίπτωση της Μήλου, οι προηγούμενες τοπικές διαβουλεύσεις για τη διαμόρφωση ΘΠΠ είναι πολύ πιθανό να συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στην ενημέρωση των κατοίκων, όπως αποτυπώνεται και στον δείκτη ενημέρωσης (βλ. παραπάνω Πίνακες 6 & 7).

Πίνακας 9. Τοποθεσία της ΘΠΠ στην Κύθνο (13 απαντήσεις από 13 άτομα)

Τοποθεσία	N
ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΥΘΝΟΣ	4
ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΚΥΘΝΟΣ	2
ΒΟΡΕΙΑ ΚΥΘΝΟΣ	1
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΥΘΝΟΣ	1
ΓΥΑΡΟΣ	5
Σύνολο	13

Πίνακας 10. Τοποθεσία της ΘΠΠ στην Μήλο*

Τοποθεσία	N	% απαντήσεων	% ατόμων
ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΜΗΛΟΣ	9	9,6%	12,2%
ΝΟΤΙΑ ΜΗΛΟΣ	18	19,1%	24,3%
ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΗΛΟΣ	11	11,7%	14,9%
ΒΟΡΕΙΑ ΜΗΛΟΣ	3	3,2%	4,1%
ΑΔΑΜΑΝΤΑΣ	10	10,6%	13,5%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΗΛΟΣ	4	4,3%	5,4%
ΠΟΛΥΑΙΓΟΣ	8	8,5%	10,8%
ΚΙΜΩΛΟΣ	23	24,5%	31,1%
ΑΝΤΙΜΗΛΟΣ	2	2,1%	2,7%
ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΜΗΛΟΣ	3	3,2%	4,1%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΗΛΟΣ	1	1,1%	1,4%
ΑΛΛΟ	2	2,1%	2,7%
Σύνολο	94	100,0%	127,0%

* Σημείωση: υπήρχε η δυνατότητα περισσότερων της μιας απαντήσεων (94 απαντήσεις από 74 άτομα)

Πίνακας 11. Τοποθεσία της ΘΠΠ στη Σαντορίνη*

Τοποθεσία	N	% απαντήσεων	% ατόμων
ΚΑΛΝΤΕΡΑ	37	26,1%	35,9%
ΑΚΡΩΤΗΡΙ	20	14,1%	19,4%
ΒΛΥΧΑΔΑ	12	8,5%	11,7%
ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ-ΠΕΡΙΣΣΑ	18	12,7%	17,5%
ΜΟΝΟΛΙΘΟΣ	13	9,2%	12,6%
ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ	4	2,8%	3,9%
ΠΑΛΑΙΑ-ΝΕΑ ΚΑΜΕΝΗ	7	4,9%	6,8%
ΚΟΛΟΥΜΠΟΣ	8	5,6%	7,8%
ΚΑΜΑΡΙ	11	7,7%	10,7%
ΑΣΠΡΟΝΗΣΙ	1	0,7%	1,0%
ΚΟΚΚΙΝΗ ΠΑΡΑΛΙΑ	3	2,1%	2,9%
ΑΛΛΟ	8	5,6%	7,8%
Σύνολο	142	100,0%	137,9%

* Σημείωση: υπήρχε η δυνατότητα περισσότερων της μιας απαντήσεων (142 απαντήσεις από 103 άτομα)

4. Απόψεις σχετικά με τη συμβολή των ΘΠΠ στην τοπική οικονομία και κοινωνία

Η πλειονότητα των ερωτώμενων (77,2%) και στα τρία νησιά θεωρεί ότι οι ΘΠΠ θα αποτελέσουν ευκαιρία για την ανάπτυξη της περιοχής τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό των κατοίκων της Σαντορίνης (80,7%) που δηλώνει ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει ευκαιρία για την περιοχή είναι αρκετά υψηλότερο σε σύγκριση με εκείνο της Μήλου (71,1%) (Πίνακας 12). Επιπλέον, την άποψη αυτή φαίνεται να υποστηρίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό οι απασχολούμενοι στον τουρισμό, τις λοιπές υπηρεσίες και τον πρωτογενή τομέα, καθώς και οι κάτοικοι με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, έναντι των αποφοίτων γυμνασίου (Πίνακες 13 και A5, Παράρτημα Α).

Πίνακας 12. Κατανομή απόψεων των κατοίκων για τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη των τριών νησιών

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Οι ΘΠΠ αποτελούν για την ανάπτυξη του νησιού...								
Εμπόδιο	10 _a	10,1	22 _a	10,9	34 _a	8,4	66	9,4
Ευκαιρία	74 _{a,b}	74,7	143 _a	71,1	327 _b	80,7	544	77,2
ΔΓ/ΔΑ	15 _{a,b}	15,2	36 _a	17,9	44 _b	10,9	95	13,5
Οι ΘΠΠ μπορούν να βοηθήσουν...								
Στην περιβαλλοντική προστασία	81 _a	81,8	180 _{a,b}	89,6	374 _b	92,3	635	90,1
Στον περιορισμό της αλιείας	61 _a	61,6	143 _a	71,1	282 _a	69,6	486	68,9
Στον περιορισμό άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων	33 _a	33,3	86 _{a,b}	42,8	188 _b	46,4	307	43,5
Στην τουριστική ανάπτυξη	66 _a	66,7	127 _a	63,2	270 _a	66,7	463	65,7
Αλλού	1 _a	1,0	5 _a	2,5	7 _a	1,7	13	1,8
Δεν συμβάλλουν κάπου	5 _a	5,1	3 _{a,b}	1,5	4 _b	1,0	12	1,7
ΔΓ/ΔΑ	4 _a	4,0	4 _a	2,0	8 _a	2,0	16	2,3

Μόλις 9,4% των ερωτώμενων συνολικά εκτιμά ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει εμπόδιο για την ανάπτυξη του νησιού τους, χωρίς να παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών νησιών και ανά τομέα απασχόλησης των ερωτώμενων, αν και πιο επιφυλακτικοί ως προς τη θετική συμβολή της ΘΠΠ στην τοπική ανάπτυξη φαίνεται να είναι οι άνεργοι-άεργοι (15%) (Πίνακες 12 και A5). Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον το γεγονός ότι δεν

προκύπτει μεταβολή της άποψης των ερωτώμενων ανάλογα με τον βαθμό ενημέρωσής τους για τις ΘΠΠ. Η πλειονότητα τόσο των ενημέρων πολιτών, όσο και των ανενημέρων (75,6% και 77,6% αντίστοιχα) δηλώνουν ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει ευκαιρία για την ανάπτυξη της περιοχής τους (Πίνακας Α6, Παράρτημα Α).

Πίνακας 13. Κατανομή απόψεων των κατοίκων για τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη του νησιού τους ανά επίπεδο εκπαίδευσης

Οι ΘΠΠ αποτελούν για την ανάπτυξη του νησιού...	Έως Γυμνάσιο (3τάξιο)	Λύκειο	Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ, Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	Σύνολο
	Εμπόδιο	18 _a 12,2%	21 _a 8,1%	27 _a 9,1%
Ευκαιρία	104 _a 70,3%	200 _{a, b} 76,9%	240 _b 80,8%	544 77,2%
ΔΓ/ΔΑ	26 _a 17,6%	39 _{a, b} 15,0%	30 _b 10,1%	95 13,5%

Ειδικότερα, οι περισσότεροι κάτοικοι και των τριών νησιών θεωρούν ότι οι ΘΠΠ θα συμβάλλουν πρωτίστως στην προστασία του περιβάλλοντος (90%), με τους κατοίκους της Σαντορίνης να υποστηρίζουν την άποψη αυτή σε μεγαλύτερο βαθμό (92%) σε σύγκριση με τους κατοίκους της Κύθνου (81%) (βλ. παραπάνω Πίνακας 12). Έκπληξη προκαλεί το γεγονός ότι ο περιορισμός της αλιείας -που συχνά αποτελεί μείζον ζήτημα αντιπαράθεσης για τη διαμόρφωση ΘΠΠ- συγκεντρώνει το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό θετικών απαντήσεων, ενώ ακολουθεί η τουριστική ανάπτυξη.

Μάλιστα, το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό των κατοίκων που αναγνωρίζει ως θετική τη συμβολή των ΘΠΠ στον περιορισμό της αλιείας δεν διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των κατοίκων των τριών νησιών, ούτε μεταξύ των ενημέρων και ανενημέρων πολιτών (Πίνακας 12 και 14). Επίσης, πρόκειται για μια άποψη που φαίνεται να υιοθετείται, τόσο από εκείνους που θεωρούν ότι οι ΘΠΠ αποτελούν εμπόδιο για την ανάπτυξη της περιοχής τους, όσο και από εκείνους που υποστηρίζουν το αντίθετο (Πίνακας 15). Αξίζει να σημειωθεί ότι την άποψη αυτή υιοθετούν σε μικρότερο βαθμό οι άνεργοι-άεργοι και μη ενεργοί (κυρίως συνταξιούχοι), καθώς και οι κάτοικοι με χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης (57-59%), σε σύγκριση με τους απασχολούμενους τους τομείς του τουρισμού, του εμπορίου και άλλων υπηρεσιών, καθώς και τους αποφοίτους λυκείου ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου σημειώνονται τα υψηλότερα ποσοστά θετικών απαντήσεων (71-75%) (Πίνακας Α7, Παράρτημα Α).

Πίνακας 14. Εκτιμώμενη συμβολή των ΘΠΠ ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων

Οι ΘΠΠ μπορούν να βοηθήσουν...	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
στην περιβαλλοντική προστασία	143 _a	492 _a	635
	91,7%	89,6%	90,1%
στον περιορισμό της αλιείας	113 _a	373 _a	486
	72,4%	67,9%	68,9%
στον περιορισμό άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων	60 _a	247 _a	307
	38,5%	45,0%	43,5%
στην τουριστική ανάπτυξη	117 _a	346 _b	463
	75,0%	63,0%	65,7%
αλλού	6 _a	7 _b	13
	3,8%	1,3%	1,8%
δεν συμβάλλουν κάπου	4 _a	8 _a	12
	2,6%	1,5%	1,7%

Γενικότερα, οι άνεργοι και οι μη ενεργοί πολίτες φαίνεται να είναι οι πλέον επιφυλακτικοί σε ό,τι αφορά την ευεργετική επίπτωση των ΘΠΠ στην περιβαλλοντική προστασία, την τουριστική ανάπτυξη και τον περιορισμό άλλων οικονομικών (επιβαρυντικών για το περιβάλλον) δραστηριοτήτων, καταγράφοντας πολύ χαμηλότερα ποσοστά θετικών απαντήσεων σε σύγκριση με τους απασχολούμενους σε τομείς, όπως ο τουρισμός και οι υπηρεσίες (Πίνακας Α7, Παράρτημα Α). Επιπλέον, αν και το ποσοστό των ερωτώμενων που εκτιμά ότι οι ΘΠΠ δεν θα συμβάλλουν πουθενά είναι ιδιαίτερα χαμηλό (1,7%), πρόκειται για μια άποψη που υιοθετείται περισσότερο από τους κατοίκους της Κύθνου, καθώς και εκείνους που εκτιμούν ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει εμπόδιο για την περιοχή τους (10,6%) (βλ. παραπάνω Πίνακας 12).

Όπως προαναφέρθηκε, η συμβολή των ΘΠΠ στην τουριστική ανάπτυξη αναγνωρίζεται εξίσου από τους κατοίκους και των τριών νησιών. Ωστόσο, παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις στις σχετικές απόψεις μεταξύ των ενημερων και ανενημέρωτων κατοίκων, καθώς και εκείνων που δηλώνουν ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει ευκαιρία ή εμπόδιο για την τοπική ανάπτυξη. Ειδικότερα, είναι πολύ μικρότερα τα ποσοστά των ανενημέρωτων κατοίκων και εκείνων που εκτιμούν ότι η ΘΠΠ θα λειτουργήσει ως εμπόδιο για την ανάπτυξη του νησιού τους που δηλώνουν ότι η ΘΠΠ θα συμβάλλει στην τουριστική ανάπτυξη (50 και 63% αντίστοιχα) (Πίνακας 14-15).

Αντίστοιχες διαφοροποιήσεις παρατηρούνται και όσον αφορά τη συμβολή της ΘΠΠ στην περιβαλλοντική προστασία, με τους κάτοικους που δηλώνουν ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει εμπόδιο για την ανάπτυξη του νησιού τους να υποστηρίζουν την άποψη αυτή σε πολύ μικρότερο βαθμό (75,8%) σε σχέση με τους κατοίκους που θεωρούν ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει ευκαιρία για την περιοχή τους (93%). Ως εκ τούτου, αυτές οι διαφορετικές αντιλήψεις των κατοίκων όσον αφορά τη συμβολή της ΘΠΠ στη βιώσιμη ανάπτυξη και ειδικότερα στην περιβαλλοντική προστασία και στην τουριστική ανάπτυξη δύναται να ερμηνεύσουν και την άποψή τους όσον αφορά τη λειτουργία της ΘΠΠ ως ευκαιρία ή εμπόδιο για την ανάπτυξη της περιοχής τους. Αξιοσημείωτα, όμως, είναι και τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά των πολιτών που ενώ θεωρούν ότι η ΘΠΠ θα αποτελέσει εμπόδιο για την ανάπτυξη του νησιού τους, δηλώνουν –παρόλα αυτά- ότι η ΘΠΠ θα συμβάλλει στην περιβαλλοντική προστασία, τον περιορισμό της αλιείας και την τουριστική ανάπτυξη.

Πίνακας 15. Απόψεις των κατοίκων για τη συμβολή των ΘΠΠ σε επιμέρους τομείς σε σχέση με τις απόψεις τους για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης

Οι ΘΠΠ μπορούν να βοηθήσουν...	Οι ΘΠΠ αποτελούν εμπόδιο ή ευκαιρία για την ανάπτυξη του νησιού			
	Εμπόδιο %	Ευκαιρία %	ΔΓ/ΔΑ %	Σύνολο %
Στην περιβαλλοντική προστασία	75,8_a	93,0_b	83,2 _a	90,1
Στον περιορισμό της αλιείας	63,6 _{a,b}	71,1 _a	60,0 _b	68,9
Στον περιορισμό άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων	47,0 _a	45,8 _a	28,4 _b	43,5
Στην τουριστική ανάπτυξη	50,0_a	70,2_b	50,5 _a	65,7
Αλλού	,0 ¹	2,2 _a	1,1 _a	1,8
Δεν συμβάλλουν κάπου	10,6 _a	,4 _b	3,2 _a	1,7
ΔΓ/ΔΑ	,0 ¹	1,7 _a	7,4 _b	2,3

Πίνακας 16. Εκτιμώμενα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ για την οικονομία του νησιού;

Τα αποτελέσματα για την οικονομία του νησιού, από τη λειτουργία ΘΠΠ θα είναι...	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Θετικά, πολύ θετικά	50 _{a,b}	50,5	94 _a	46,8	228 _b	56,3	372	52,8
Ούτε θετικά, ούτε αρνητικά	7 _a	7,1	31 _b	15,4	56 _{a,b}	13,8	94	13,3
Και θετικά, και αρνητικά	27 _a	27,3	41 _{a,b}	20,4	62 _b	15,3	130	18,4
Αρνητικά, πολύ αρνητικά	7 _a	7,1	21 _a	10,4	34 _a	8,4	62	8,8
ΔΓ/ΔΑ	8 _a	8,1	14 _a	7,0	25 _a	6,2	47	6,7

Όσον αφορά τα εκτιμώμενα αποτελέσματα της λειτουργίας της ΘΠΠ στην οικονομία των τριών νησιών, το 52,8% των ερωτώμενων θεωρεί ότι θα είναι θετικά ή πολύ θετικά (Πίνακας 16). Αν και στα τρία νησιά η πλειονότητα των κατοίκων υποστηρίζει αυτή την άποψη, φαίνεται ότι η άποψη αυτή είναι επικρατέστερη στην κοινή γνώμη της Σαντορίνης σε σύγκριση με της Μήλου, καθώς και στους απασχολούμενους στον τομέα του τουρισμού, των υπηρεσιών και στον δευτερογενή τομέα (Πίνακας Α8, Παράρτημα Α).

Ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι ακόμη και στην Κύθνο φαίνεται να επικρατεί η άποψη περί θετικών/πολύ θετικών ή έστω ανάμεικτα « θετικών και αρνητικών» αποτελεσμάτων της ΘΠΠ στην τοπική οικονομία και μάλιστα με υψηλότερα ποσοστά σε σύγκριση με τη Μήλο. Υπογραμμίζεται δε ότι στη Μήλο είναι μεγαλύτερο το ποσοστό των κατοίκων που είναι επιφυλακτικοί σε σύγκριση με τα άλλα δύο νησιά, υποστηρίζοντας σε μεγαλύτερο βαθμό την άποψη ότι τα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ δεν θα είναι «ούτε θετικά, ούτε αρνητικά» ή θα είναι «αρνητικά/πολύ αρνητικά» (συνολικά 25,8%). Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι και στα τρία νησιά – χωρίς σημαντικές διαφοροποιήσεις- παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα τα ποσοστά των πολιτών που εκτιμούν ότι τα αποτελέσματα της λειτουργίας της ΘΠΠ για την τοπική οικονομία θα είναι «αρνητικά/πολύ αρνητικά» (7-10,4%). Την άποψη αυτή υποστηρίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό οι μη ενεργοί πολίτες (Πίνακας Α8, Παράρτημα Α), ενώ το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων δεν φαίνεται να διαφοροποιεί τις απόψεις τους όσον αφορά τη θετική ή αρνητική συμβολή της ΘΠΠ στην τοπική οικονομία. Ωστόσο, ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι το πάνω από το 50%, τόσο των ενημέρων όσο και των ανενημέρωτων πολιτών, εκτιμά ότι η λειτουργία της ΘΠΠ θα έχει θετικά/πολύ θετικά αποτελέσματα για την οικονομία της περιοχής (Πίνακας Α9, Παράρτημα Α).

Η πλειονότητα των κατοίκων θεωρεί ότι τα καταδυτικά κέντρα (68,7%), οι ξενοδόχοι και οι τουριστικές επιχειρήσεις (50,5%) είναι οι τομείς που θα επηρεαστούν θετικά από τη διαμόρφωση της ΘΠΠ, ενώ αρνητικά εκτιμούν ότι θα επηρεαστούν κυρίως οι αλιείς (51,6%). Παράλληλα, όμως, υψηλό είναι και το ποσοστό των κατοίκων που εκτιμά ότι οι αλιείς θα επωφεληθούν από τη διαμόρφωση των ΘΠΠ (39,7%). Η θετική συμβολή της ΘΠΠ σε όλα τα τοπικά επαγγέλματα αναδεικνύεται ως επικρατούσα άποψη της τοπικής κοινωνίας, καθώς μόλις το 7.1% των πολιτών δηλώνει ότι κανένα επάγγελμα δεν θα επηρεαστεί θετικά, ενώ σαφώς υψηλότερο είναι το ποσοστό των κατοίκων των τριών νησιών (33.3%) που εκτιμά ότι «κανένα επάγγελμα δεν θα επηρεαστεί αρνητικά» (Πίνακες 17-18).

Όπως προκύπτει και από τους Πίνακες 17-18, η άποψη των κατοίκων σχετικά με τη θετική ή αρνητική συμβολή της διαμόρφωσης της ΘΠΠ για την τοπική οικονομία διαφοροποιείται σε μεγάλο βαθμό και μάλλον συνδέεται με τις αντιλήψεις των πολιτών όσον αφορά τα επαγγέλματα που εκτιμάται ότι θα επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά.

Πίνακας 17. Απόψεις των κατοίκων για τα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ για την τοπική οικονομία και τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν θετικά

Τα αποτελέσματα για την οικονομία του νησιού από τη λειτουργία ΘΠΠ θα είναι...

Θα επηρεαστούν θετικά:	Θετικά, πολύ θετικά %	Ούτε θετικά, ούτε αρνητικά %	Και θετικά, και αρνητικά %	Αρνητικά, πολύ αρνητικά %	ΔΓ/ΔΑ %	Σύνολο %
αλιείς/ψαράδες	52,4 _a	27,7 _b	30,0 _b	11,3 _c	27,7 _b	39,7
ξενοδόχοι	61,8 _a	42,6 _b	46,2 _b	17,7 _c	31,9 _{b,c}	50,5
καταδυτικά κέντρα	73,1 _a	64,9 _{a,b}	74,6 _a	51,6 _{b,c}	46,8 _c	68,7
άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	63,7 _a	34,0 _b	45,4 _b	19,4 _c	34,0 _{b,c}	50,5
άλλα	5,6 _a	2,1 _a	6,9 _a	8,1 _a	,0 ¹	5,2
κανένα	3,8 _a	11,7 _b	2,3 _a	27,4 _c	10,6 _b	7,1
ΔΓ/ΔΑ	4,6 _a	6,4 _a	3,8 _a	3,2 _a	23,4 _b	5,8

Η άποψη ότι οι αλιείς, οι ξενοδόχοι, τα καταδυτικά κέντρα και άλλες τουριστικές επιχειρήσεις θα επωφεληθούν από τη διαμόρφωση της ΘΠΠ εκφράζεται σε μεγαλύτερο ποσοστό από τους πολίτες που εκτιμούν ότι τα αποτελέσματα από τη διαμόρφωση της ΘΠΠ θα είναι «θετικά/πολύ θετικά» σε σύγκριση με εκείνους που θεωρούν ότι τα αποτελέσματα θα είναι ουδέτερα ή

αρνητικά (Πίνακας 17). Εύλογα, η άποψη ότι «κανένα επάγγελμα δεν θα επηρεαστεί θετικά» υιοθετείται κυρίως από τους πολίτες που θεωρούν ότι τα αποτελέσματα από τη διαμόρφωση της ΘΠΠ θα είναι αρνητικά ή πολύ αρνητικά για την τοπική οικονομία (27,4%), οι οποίοι μάλιστα εκτιμούν σε μεγαλύτερο βαθμό ότι οι ΘΠΠ θα επηρεάσουν αρνητικά τους αλιείς (79%), τους ξενοδόχους (48%) και τις άλλες τουριστικές επιχειρήσεις (51%) (Πίνακας 18).

Πίνακας 18. Απόψεις των κατοίκων για τα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ για την τοπική οικονομία και τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν αρνητικά

Τα αποτελέσματα για την οικονομία του νησιού από τη λειτουργία ΘΠΠ

Θα επηρεαστούν αρνητικά:	Θετικά, πολύ θετικά %	Ούτε θετικά, ούτε αρνητικά %	Και θετικά, και αρνητικά %	Αρνητικά, πολύ αρνητικά %	ΔΓ/ΔΑ %	Σύνολο %
αλιείς/ψαράδες	39,5_a	63,8 _b	63,1 _b	79,0_c	55,3 _b	51,6
ξενοδόχοι	5,9_a	8,5 _{a,b}	16,2 _b	48,4_c	10,6 _{a,b}	12,2
άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	8,3_a	17,0 _b	16,9 _b	51,6_c	8,5 _{a,b}	14,9
άλλα	6,5 _a	7,4 _a	7,7 _a	9,7 _a	4,3 _a	7,0
κανένα	47,3_a	22,3 _b	18,5 _{b,c}	8,1_c	19,1 _{b,c}	33,3
ΔΓ/ΔΑ	4,8 _a	4,3 _a	6,2 _a	3,2 _a	21,3 _b	6,0

Δεν παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των απόψεων των κατοίκων των τριών νησιών όσον αφορά τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά από τη λειτουργία της ΘΠΠ, εκτός από την εικαζόμενη (θετική ή αρνητική) επιρροή της ΘΠΠ στο επάγγελμα των αλιέων και την απουσία αρνητικής επιρροής της ΘΠΠ σε κάποιο επάγγελμα. Η πλειονότητα των κατοίκων και στα τρία νησιά εκτιμά ότι η θεσμοθέτηση της ΘΠΠ θα έχει αρνητικές επιπτώσεις πρωτίστως για τους αλιείς (51,6%), ενώ θετική θα είναι η συμβολή της ΘΠΠ κυρίως για τα καταδυτικά κέντρα, τους ξενοδόχους και άλλες τουριστικές επιχειρήσεις (68,7 και 50,5% αντίστοιχα) (Πίνακες 19). Η άποψη περί θετικής επιρροής της ΘΠΠ στον ξενοδοχειακό τομέα και τα καταδυτικά κέντρα υποστηρίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό από τους ενήμερους πολίτες σε σύγκριση με τους ανενημέρωτους για τις ΘΠΠ (Πίνακας 20).

Σημειώνεται δε ότι οι απόψεις των κατοίκων όσον αφορά τη θετική ή αρνητική επίπτωση στην αλιευτική δραστηριότητα από τη λειτουργία της ΘΠΠ δεν διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα

με το επίπεδο ενημέρωσης. Σχεδόν 40% των ενημέρων και των ανειδημέρωτων εκτιμούν ότι η ΘΠΠ θα συμβάλει θετικά στον τομέα της αλιείας, ενώ πάνω από 50% τόσο των ενημέρων όσο και των ανειδημέρωτων εκτιμούν ότι η λειτουργία της ΘΠΠ θα επηρεάσει αρνητικά τους αλιείς (Πίνακας 20).

Πίνακας 19. Κατανομή απόψεων για τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά από τη λειτουργία της ΘΠΠ

Θα επηρεαστούν θετικά:	Κύθος	Μήλος	Σαντορίνη	Σύνολο
αλιείς/ψαράδες	32 _a	72 _{a, b}	176 _b	280
	32,3%	35,8%	43,5%	39,7%
ξενοδόχοι	49 _a	110 _a	197 _a	356
	49,5%	54,7%	48,6%	50,5%
καταδυτικά κέντρα	69 _a	140 _a	275 _a	484
	69,7%	69,7%	67,9%	68,7%
άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	44 _a	103 _a	209 _a	356
	44,4%	51,2%	51,6%	50,5%
άλλα	2 _a	9 _a	26 _a	37
	2,0%	4,5%	6,4%	5,2%
κανένα	10 _a	17 _a	23 _a	50
	10,1%	8,5%	5,7%	7,1%
ΔΓ/ΔΑ	8 _a	9 _a	24 _a	41
	8,1%	4,5%	5,9%	5,8%
Θα επηρεαστούν αρνητικά:	Κύθος	Μήλος	Σαντορίνη	Σύνολο
αλιείς/ψαράδες	55 _{a, b}	115 _b	194 _a	364
	55,6%	57,2%	47,9%	51,6%
ξενοδόχοι	11 _a	22 _a	53 _a	86
	11,1%	10,9%	13,1%	12,2%
άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	13 _a	25 _a	67 _a	105
	13,1%	12,4%	16,5%	14,9%
άλλα	2 _a	19 _b	28 _{a, b}	49
	2,0%	9,5%	6,9%	7,0%
κανένα	31 _{a, b}	55 _b	149 _a	235
	31,3%	27,4%	36,8%	33,3%
ΔΓ/ΔΑ	8 _a	14 _a	20 _a	42
	8,1%	7,0%	4,9%	6,0%

Ωστόσο, σημαντικές διαφοροποιήσεις σημειώνονται ως προς το ζήτημα αυτό στις απόψεις των κατοίκων των τριών νησιών. Η άποψη ότι οι αλιείς θα επηρεαστούν θετικά υιοθετείται σε πολύ μικρότερο βαθμό από τους κατοίκους της Κύθνου (32,3%) σε σύγκριση με τους κατοίκους της Σαντορίνης, όπου καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό θετικών απαντήσεων (43,5%). Ταυτόχρονα όμως, είναι πολύ υψηλότερο το ποσοστό των κατοίκων της Σαντορίνης (σε σύγκριση με αυτό της Μήλου) που εκτιμά ότι θα είναι αρνητική η επιρροή της ΘΠΠ στο επάγγελμα των αλιέων (Πίνακες 19).

Υψηλό είναι και το ποσοστό των κατοίκων που υποστηρίζει ότι «κανένα επάγγελμα δεν θα επηρεαστεί αρνητικά» (33%), με τους κατοίκους της Σαντορίνης να εκφράζουν αυτή την άποψη σε μεγαλύτερο βαθμό (36,8%) σε σύγκριση με τους ερωτηθέντες στη Μήλο (27,4%) (Πίνακας 20). Επιπλέον, η άποψη αυτή υιοθετείται σε μεγαλύτερο βαθμό από τους ενήμερους πολίτες (40,4%) σε σύγκριση με τους ανενημέρωτους (Πίνακας 20).

Λαμβάνοντας υπόψιν και τις δύο απόψεις, που ουσιαστικά αποτυπώνουν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, η άποψη περί «και θετικών και αρνητικών» επιπτώσεων της ΘΠΠ στο επάγγελμα των αλιέων αναδεικνύεται ως η επικρατέστερη μεταξύ των κατοίκων της Σαντορίνης, αλλά και μεταξύ των ενημερων και ανενημέρωτων πολιτών. Αντίθετα, η πλειονότητα των κατοίκων της Μήλου και της Κύθνου εκτιμά ότι η επιρροή της ΘΠΠ θα είναι πρωτίστως αρνητική για τους αλιείς.

Πίνακας 20. Απόψεις των κατοίκων για τα επαγγέλματα που θα επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά από τη λειτουργία της ΘΠΠ ανάλογα το επίπεδο ενημέρωσής τους

Θα επηρεαστούν θετικά:	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
αλιείς/ψαράδες	64 _a 41,0%	216 _a 39,3%	280 39,7%
ξενοδόχοι	90 _a 57,7%	266 _b 48,5%	356 50,5%
καταδυτικά κέντρα	123 _a 78,8%	361 _b 65,8%	484 68,7%
Άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	89 _a 57,1%	267 _a 48,6%	356 50,5%
Άλλα επαγγέλματα	14 _a 9,0%	23 _b 4,2%	37 5,2%
Κανένα	10 _a 6,4%	40 _a 7,3%	50 7,1%
ΔΓ/ΔΑ	2 _a 1,3%	39 _b 7,1%	41 5,8%

Θα επηρεαστούν αρνητικά:	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
αλιείς/ψαράδες	82 _a	282 _a	364
	52,6%	51,4%	51,6%
ξενοδόχοι	19 _a	67 _a	86
	12,2%	12,2%	12,2%
άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	24 _a	81 _a	105
	15,4%	14,8%	14,9%
Άλλα επαγγέλματα	15 _a	34 _a	49
	9,6%	6,2%	7,0%
κανένα	63_a	172_b	235
	40,4%	31,3%	33,3%
ΔΓ/ΔΑ	4 _a	38 _b	42
	2,6%	6,9%	6,0%

5. Απόψεις σχετικά με τη στάση της τοπικής κοινωνίας και τις ομάδες συμφερόντων

Όσον αφορά τις εκτιμήσεις των ερωτωμένων για τη στάση που θα τηρήσει η τοπική κοινωνία στη χωροθέτηση της ΘΠΠ, οι κάτοικοι των τριών νησιών διατηρούν διαφορετικές απόψεις, χωρίς μία εξ αυτών να αναδεικνύεται ως επικρατέστερη. Οριακά υψηλότερο είναι το ποσοστό των κατοίκων, που υποστηρίζει ότι η στάση της τοπικής κοινωνίας θα είναι «και θετική και αρνητική» (26,5%) (Πίνακας 21).

Ωστόσο, σημαντικές διαφοροποιήσεις παρατηρούνται μεταξύ των κατοίκων των τριών νησιών, καθώς είναι σαφώς υψηλότερα τα ποσοστά των ερωτώμενων της Μήλου και της Σαντορίνης που εκτιμούν ότι η στάση της τοπικής κοινωνίας θα είναι *θετική* στη διαμόρφωση της ΘΠΠ (26,9% και 24,7% αντίστοιχα), ενώ στη Κύθνο το αντίστοιχο ποσοστό δεν ξεπερνά το 14,1%. Αν και δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών νησιών, όσον αφορά τις εκτιμήσεις των πολιτών για την ενδεχόμενη *αρνητική* στάση της τοπικής κοινωνίας, στην Κύθνο καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό των πολιτών που συγκλίνει με αυτή την άποψη (31,3%). Επιπλέον, θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι στη Σαντορίνη καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό των πολιτών που εκτιμούν ότι θα είναι ουδέτερη η στάση της τοπικής κοινωνίας, ενώ στη Μήλο παρατηρείται το χαμηλότερο αντίστοιχο ποσοστό (16,4%). Ως εκ τούτου, από την έρευνα προκύπτει ότι η πλειονότητα των κατοίκων της Σαντορίνης εκτιμά σε μεγαλύτερο βαθμό ότι η στάση της τοπικής κοινωνίας θα είναι θετική ή έστω ουδέτερη, σε σύγκριση με τα άλλα δύο νησιά.

Πίνακας 21. Κατανομή απόψεων για τη στάση της τοπικής κοινωνίας όσον αφορά τη λειτουργία της ΘΠΠ

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Θετική	14 _a	14,1	54 _b	26,9	100 _b	24,7	168	23,8
Αρνητική	31 _a	31,3	45 _a	22,4	93 _a	23,0	169	24,0
Ουδέτερη	22 _{a,b}	22,2	33 _a	16,4	100 _b	24,7	155	22,0
Και θετική και αρνητική	26 _a	26,3	62 _a	30,8	99 _a	24,4	187	26,5
ΔΞ/ΔΑ	6 _a	6,1	7 _a	3,5	13 _a	3,2	26	3,7

Μάλιστα, όσον αφορά τη εκτιμώμενη θετική στάση της τοπικής κοινωνίας, φαίνεται ότι οι απόψεις των κατοίκων μεταβάλλονται σημαντικά με βάση το επίπεδο ενημέρωσής τους για τις ΘΠΠ, αλλά και τον τομέα απασχόλησής τους. Οι ανενημέρωτοι πολίτες καθώς και οι εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα και οι μη ενεργοί πολίτες είναι πιο επιφυλακτικοί, υιοθετώντας σε μικρότερο βαθμό αυτή την άποψη (μεταξύ 15,4 και 21,7%), σε σύγκριση με τους ενήμερους πολίτες και τους απασχολούμενους στον τομέα των υπηρεσιών (πλην του τουρισμού) (31,4-32,3% αντίστοιχα) (Πίνακας 22 και Α10, Παράρτημα Α). Σημειώνεται ότι η άποψη των κατοίκων, που εκτιμούν ότι η στάση της τοπικής κοινωνίας θα είναι αρνητική ή ουδέτερη στη διαμόρφωση ΘΠΠ, δεν διαφοροποιείται ανάλογα με τον τομέα απασχόλησης.

Πίνακας 22. Απόψεις των κατοίκων για την εκτιμώμενη στάση της τοπικής κοινωνίας όσον αφορά τη λειτουργία της ΘΠΠ ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσής τους

	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Θετική	49_a	119_b	168
	31,4%	21,7%	23,8%
Αρνητική	42 _a	127 _a	169
	26,9%	23,1%	24,0%
Ουδέτερη	29 _a	126 _a	155
	18,6%	23,0%	22,0%
Και θετική και αρνητική	35 _a	152 _a	187
	22,4%	27,7%	26,5%
ΔΞ/ΔΑ	1_a	25_b	26
	0,6%	4,6%	3,7%

Η πλειονότητα των κατοίκων δηλώνει ότι οι αλιείς θα αντιδράσουν στη διαμόρφωση της ΘΠΠ (51,8%), χωρίς να διαφοροποιείται σημαντικά η άποψη αυτή ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσης των πολιτών (Πίνακες 23 και 24). Σαφώς υψηλότερο είναι το ποσοστό των κατοίκων στην Κύθνο που υιοθετεί την άποψη αυτή (59,6%), σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό απαντήσεων στην περίπτωση της Σαντορίνης. Αντίστοιχα, οι μη ενεργοί πολίτες εκφράζουν αυτή την άποψη σε μεγαλύτερο βαθμό (63,5%) σε σύγκριση με τους απασχολούμενους στον τομέα των υπηρεσιών (εκτός του τουρισμού) (Πίνακας Α11, Παράρτημα Α).

Όσον αφορά δε το ενδεχόμενο αντίδρασης των ξενοδόχων στη διαμόρφωση της ΘΠΠ, οι κάτοικοι της Μήλου και της Σαντορίνης φαίνεται να υποστηρίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την άποψη περί αντίδρασης, σε σύγκριση με τους κατοίκους της Κύθνου (Πίνακας 23).

Πίνακας 23. Κατανομή απόψεων για τις ομάδες που θα είναι αντίθετες στη διαμόρφωση της ΘΠΠ

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Αλιείς/ψαράδες	59 _a	59,6	111 _{a,b}	55,2	195 _b	48,1	365	51,8
Ξενοδοχεία	11 _a	11,1	45 _b	22,4	80 _b	19,8	136	19,3
Άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	18 _a	18,2	46 _a	22,9	86 _a	21,2	150	21,3
Άλλες	13 _a	13,1	20 _a	10,0	36 _a	8,9	69	9,8
Καμία	4 _a	4,0	9 _a	4,5	29 _a	7,2	42	6,0
ΔΓ/ΔΑ	5 _a	5,1	4 _a	2,0	18 _a	4,4	27	3,8

Πίνακας 24. Απόψεις των κατοίκων για τις ομάδες που θα είναι αντίθετες στη διαμόρφωση ΘΠΠ ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσής τους

	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
αλιείς/ψαράδες	76 _a	289 _a	365
	71,7%	71,4%	71,4%
ξενοδοχεία	27 _a	109 _a	136
	25,5%	26,9%	26,6%
άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	27 _a	123 _a	150
	25,5%	30,4%	29,4%
Άλλες ομάδες	22_a	47_b	69
	20,8%	11,6%	13,5%
καμία	8 _a	34 _a	42
	7,5%	8,4%	8,2%
ΔΓ/ΔΑ	1_a	26_b	27
	0,9%	6,4%	5,3%

Πίνακας 25. Κατά πόσο οι αντίθετες ομάδες μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ;

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Πάρα πολύ, πολύ, αρκετά	33 _{a,b}	33,3	56 _a	27,9	146 _b	36,0	235	33,3
Λίγο, καθόλου	34 _a	34,3	55 _a	27,4	76 _b	18,8	165	23,4
ΔΓ/ΔΑ	32 _a	32,3	90 _b	44,8	183 _b	45,2	305	43,3

Το 1/3 των κατοίκων των τριών νησιών εκτιμά ότι οι ομάδες που είναι αντίθετες στη λειτουργία της ΘΠΠ μπορεί να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της, χωρίς να παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στις απόψεις των πολιτών ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσής τους (Πίνακας 26 και A12, Παράρτημα Α). Η άποψη αυτή υιοθετείται σε μεγαλύτερο βαθμό από τους κατοίκους της Σαντορίνης, καθώς και από τους απασχολούμενους στον δημόσιο τομέα (45,9%) (Πίνακας A13, Παράρτημα Α).

Ενδιαφέρον προκαλεί ότι στη Μήλο και την Κύθνο είναι σαφώς υψηλότερα τα ποσοστά των κατοίκων που θεωρούν ότι οι ομάδες αυτές δεν μπορούν να εμποδίσουν την εφαρμογή της ΘΠΠ (27, 4% και 34, 4% αντίστοιχα).

Πίνακας 26. Απόψεις των κατοίκων όσον αφορά τις ομάδες που θα είναι αντίθετες στη λειτουργία της ΘΠΠ και κατά πόσο αυτές οι ομάδες μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ

Ομάδες που αντιτίθενται:	Οι ομάδες που είναι αντίθετες μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ;			
	Ναι %	Όχι %	ΔΓ/ΔΑ %	Σύνολο %
αλιείς/ψαράδες	81,3 _a	82,4 _a	34,2 _b	71,4
ξενοδοχεία	37,0_a	20,0_b	14,4 _b	26,6
άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	40,9_a	26,1_b	9,9 _c	29,4

Τόσο οι κάτοικοι που θεωρούν ότι οι ομάδες που αντιτίθενται μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ, όσο και εκείνοι που υποστηρίζουν το αντίθετο, δηλώνουν σε ποσοστό τουλάχιστον 80% ότι οι αλιείς είναι αυτοί που θα αντιδράσουν στη διαμόρφωση της ΘΠΠ. Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι εκείνοι που εκτιμούν ότι οι ομάδες που είναι αντίθετες μπορούν *αρκετά έως πάρα πολύ* να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ, υποστηρίζουν ότι οι ξενοδόχοι και άλλες τουριστικές επιχειρήσεις θα είναι, κυρίως, αντίθετες στη λειτουργία της ΘΠΠ (37-40,9%) (Πίνακας 26).

6. Απόψεις σχετικά με τη συμβολή του Καταδυτικού Τουρισμού στην τοπική ανάπτυξη

Μόλις 24,5% του δείγματος δηλώνει ότι έχει συμμετάσχει σε καταδυτικές δραστηριότητες, χωρίς να παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των τριών νησιών και το επίπεδο ενημέρωσης των ερωτώμενων για τις ΘΠΠ (Πίνακας 27). Επίσης, φαίνεται ότι η ενημέρωση των ερωτώμενων για τις ΘΠΠ δεν συνδέεται με τη συμμετοχή τους σε καταδυτικές δραστηριότητες, καθώς 72,4% των ενημερων πολιτών δηλώνει ότι δεν έχει συμμετάσχει σε καταδυτικές δραστηριότητες (Πίνακας A14, Παράρτημα Α).

Πίνακας 27. Κατανομή της συμμετοχής σε καταδυτικές δραστηριότητες και εκτιμώμενο επίπεδο ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Συμμετοχή σε καταδυτικές δραστηριότητες								
Ναι	21 _a	21,2	49 _a	24,4	103 _a	25,4	173	24,5
Όχι	78 _a	78,8	152 _a	75,6	302 _a	74,6	532	75,5
Ο καταδυτικός τουρισμός είναι ανεπτυγμένος στο νησί								
Πάρα Πολύ	2 _a	2,0	6 _a	3,0	39 _b	9,6	47	6,7
Πολύ	8 _a	8,1	20 _a	10,0	89 _b	22,0	117	16,6
Αρκετά	36 _a	36,4	67 _a	33,3	150 _a	37,0	253	35,9
Λίγο	41 _a	41,4	85 _a	42,3	93 _b	23,0	219	31,1
Καθόλου	11 _a	11,1	16 _{a,b}	8,0	22 _b	5,4	49	7,0
ΔΞ/ΔΑ	1 _a	1,0	7 _a	3,5	12 _a	3,0	20	2,8
Ο καταδυτικός τουρισμός είναι ανεπτυγμένος στο νησί								
Ναι (πάρα πολύ, πολύ, αρκετά)	46 _a	46,5	93 _a	46,3	278 _b	68,6	417	59,1
Όχι (λίγο, καθόλου)	52 _a	52,5	101 _a	50,2	115 _b	28,4	268	38,0
ΔΓ/ΔΑ	1 _a	1,0	7 _a	3,5	12 _a	3,0	20	2,8
Υπάρχουν περιθώρια να αναπτυχθεί περισσότερο								
Ναι	89 _a	89,9	173 _a	86,1	331 _a	81,7	593	84,1
Όχι	6 _a	6,1	11 _a	5,5	36 _a	8,9	53	7,5
ΔΞ/ΔΑ	4 _a	4,0	17 _a	8,5	38 _a	9,4	59	8,4

Όσον αφορά το επίπεδο ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού στο εκάστοτε νησί, παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις στις απόψεις των κατοίκων της Κύθνου και της Μήλου, εν συγκρίσει με εκείνες των κατοίκων της Σαντορίνης, όπου καταγράφεται σαφώς

υψηλότερο ποσοστό (68,6%) εκείνων που δηλώνουν ότι ο καταδυτικός τουρισμός είναι αρκετά έως πάρα πολύ ανεπτυγμένος (Πίνακας 27). Δεν φαίνεται όμως να μεταβάλλονται οι απόψεις των πολιτών με βάση την ενημέρωσή τους για τις ΘΠΠ (Πίνακας Α 15, Παράρτημα Α).

Παρά το γεγονός ότι στην Κύθνο λειτουργεί μόνο ένα καταδυτικό κέντρο, ενώ στη Μήλο τρία, είναι εξίσου υψηλά τα ποσοστά των κατοίκων που θεωρούν ότι ο καταδυτικός τουρισμός είναι ανεπτυγμένος στο νησί τους (46,3-46,5%) (Πίνακας 27). Τούτο ενδεχομένως συνδέεται με την ευρεία αποδοχή και αναγνώριση που τυγχάνει το μοναδικό καταδυτικό κέντρο στην Κύθνο, δεδομένης και της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης που χαρακτηρίζει το νησί.

Επιπλέον, 84% των ερωτώμενων και στα τρία νησιά εκτιμά ότι υπάρχουν περιθώρια να αναπτυχθεί περισσότερο ο καταδυτικός τουρισμός στην περιοχή τους, χωρίς να παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις στις απόψεις των κατοίκων των τριών νησιών, ούτε με βάση το επίπεδο ενημέρωσής τους για τις ΘΠΠ (Πίνακας 27 και Α16, Παράρτημα Α).

Όσον αφορά τους τομείς στους οποίους εκτιμάται ότι θα συμβάλλει η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, δεν παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις στις απόψεις των κατοίκων των τριών νησιών. Η πλειονότητα των ερωτώμενων και στα τρία νησιά εκτιμά ότι θα συμβάλλει πρωτίστως στην προσέλκυση τουριστών (88,1%), στην αύξηση της απασχόλησης (76,7%), στην περιβαλλοντική προστασία (74,5%), στην αύξηση του εισοδήματος (71,9%) αλλά και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος (65,7%) (Πίνακας 28).

Οι απόψεις αυτές δεν φαίνεται να μεταβάλλονται ιδιαίτερα ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων για τις ΘΠΠ. Ωστόσο, σημαντικές διαφοροποιήσεις καταγράφονται στις απόψεις των απασχολούμενων σε διαφορετικούς τομείς. Οι άνεργοι και μη ενεργοί πολίτες υιοθετούν σε πολύ μικρότερο βαθμό τις απόψεις περί συμβολής του καταδυτικού τουρισμού στους προαναφερθέντες τομείς της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας. Αντίθετα, η συμβολή του καταδυτικού τουρισμού στην περιβαλλοντική προστασία και στην προσέλκυση τουριστών αναγνωρίζεται ως επί το πλείστον από τους απασχολούμενους στον τομέα των υπηρεσιών (πλην του τουρισμού) (82,3%), ενώ η άποψη ότι ο καταδυτικός τουρισμός θα συμβάλλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος υιοθετείται ως επί το πλείστον από τους ενήμερους πολίτες και τους απασχολούμενους στον τουρισμό, στον δημόσιο τομέα και στον δευτερογενή τομέα (Πίνακας Α17 και Α19, Παράρτημα Α).

Πίνακας 28. Η συμβολή της ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος	73 _a	73,7	146 _a	72,6	306 _a	75,6	525	74,5
Προσέλκυση τουριστών	88 _a	88,9	184 _a	91,5	349 _a	86,2	621	88,1
Αύξηση της απασχόλησης	79 _a	79,8	157 _a	78,1	305 _a	75,3	541	76,7
Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος	68 _a	68,7	141 _a	70,1	254 _a	62,7	463	65,7
Αύξηση του εισοδήματος	73 _a	73,7	149 _a	74,1	285 _a	70,4	507	71,9
Άλλού	2 _a	2,0	3 _a	1,5	15 _a	3,7	20	2,8
ΔΓ/ΔΑ	4 _a	4,0	8 _a	4,0	10 _a	2,5	22	3,1

Ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό των κατοίκων των τριών νησιών (81,7%) εκτιμά ότι η ΘΠΠ θα ευνοήσει (από αρκετά έως πολύ) την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού: ειδικότερα, 50% των κατοίκων εκτιμά ότι η λειτουργία της ΘΠΠ θα ευνοήσει πολύ ή πάρα πολύ στην ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, χωρίς να παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις στις απόψεις των κατοίκων των τριών νησιών (Πίνακας 29). Οι κάτοικοι της Σαντορίνης υιοθετούν, μάλιστα, σε μεγαλύτερο ποσοστό από τους κατοίκους των άλλων 2 νησιών (20,7%), την άποψη ότι η ΘΠΠ θα ευνοήσει *πάρα πολύ* την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού.

Συνολικά, πάνω από 80% τόσο των ενήμερων όσο και των ανενημέρωτων πολιτών εκτιμούν ότι η λειτουργία της ΘΠΠ θα ευνοήσει την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού. Ειδικότερα, 54% των ενήμερων εκτιμά ότι η ΘΠΠ θα ευνοήσει «πολύ/πάρα πολύ» την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, ενώ την ίδια άποψη έχει το 49% των ανενημέρωτων (Πίνακας A18, Παράρτημα Α).

Επιπρόσθετα, το ποσοστό θετικών απαντήσεων όσον αφορά τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, είναι κατά πολύ υψηλότερο μεταξύ των κατοίκων που δηλώνουν ότι η ΘΠΠ αποτελεί ευκαιρία για την ανάπτυξη του νησιού, σε σύγκριση με εκείνους που θεωρούν ότι η ΘΠΠ αποτελεί εμπόδιο (Πίνακας 30).

Πίνακας 29. Η λειτουργία της ΘΠΠ θα ευνοήσει την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού;

Κύθνος	Μήλος	Σαντορίνη	Σύνολο
--------	-------	-----------	--------

	N	%	N	%	N	%	N	%
Ναι (πάρα πολύ, πολύ, αρκετά)	77 _a	77,8	164 _a	81,6	335 _a	82,7	576	81,7
Όχι (λίγο, καθόλου)	13 _a	13,1	23 _a	11,4	48 _a	11,9	84	11,9
ΔΓ/ΔΑ	9 _a	9,1	14 _a	7,0	22 _a	5,4	45	6,4

Πίνακας 30. Απόψεις των κατοίκων όσον αφορά τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη της περιοχής μελέτης και του καταδυτικού τουρισμού

Η λειτουργία της ΘΠΠ θα ευνοήσει την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στο νησί	Οι ΘΠΠ αποτελούν εμπόδιο ή ευκαιρία για την ανάπτυξη του νησιού			Σύνολο
	Εμπόδιο	Ευκαιρία	ΔΓ/ΔΑ	
Ναι (πάρα πολύ, πολύ, αρκετά)	45 _a	476 _b	55 _a	576
	68,2%	87,5%	57,9%	81,7%
Όχι (λίγο, καθόλου)	20 _a	45 _b	19 _a	84
	30,3%	8,3%	20,0%	11,9%
ΔΓ/ΔΑ	1 _a	23 _a	21 _b	45
	1,5%	4,2%	22,1%	6,4%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Πίνακας Α1. Τομείς απασχόλησης

	Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Εργάζονται στη δημόσια διοίκηση	9	9,1	22	10,9	24	5,9	55	7,8
Εργάζονται στον τουρισμό (καταλύματα, εστίαση)	24	24,2	60	29,9	168	41,5	252	35,7
Εργάζονται στον θαλάσσιο τουρισμό (καταδυτικός τουρισμός, θαλάσσια σπορ κλπ)	1	1,0	3	1,5	2	,5	6	,9
Εργάζονται σε θαλάσσιες/τουριστικές μεταφορές (λεμβούχοι)	0	,0	0	,0	0	,0	0	,0
Εργάζονται σε άλλες τουριστικές επιχειρήσεις (πχ, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, σκαφών, μοτοποδηλάτων)	1 _a	1,0	4	2,0	11	2,7	16	2,3
Εργάζονται στην αλιεία	0	,0	1	,5	2	,5	3	,4
Εργάζονται στο εμπόριο	13	13,1	13	6,5	34	8,4	60	8,5
Εργάζονται στον κατασκευαστικό τομέα	9	9,1	7	3,5	16	4,0	32	4,5
Εργάζονται στον αγροτικό τομέα	10	10,1	5	2,5	3	,7	18	2,6
Εργάζονται σε εξορύξεις/ορυχεία	0	,0	6	3,0	0	,0	6	,9
Εργάζονται αλλού (συνολικά)	9	9,1	30	14,9	70	17,3	109	15,5
Δεν εργάζονται	26	26,3	55	27,4	84	20,7	165	23,4

Πίνακας Α2. Κατανομή εργαζομένων αλλού ή μη εργαζομένων

		Κύθνος		Μήλος		Σαντορίνη		Σύνολο	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Εργάζονται αλλού (αναλυτικά)	Όχι	90	90,9	171	85,1	335	82,7	596	84,5
	Ιδιωτικοί υπάλληλοι	3	3,0	19	9,5	34	8,4	56	7,9
	Ελευθ. επαγγελματίες	2	2,0	6	3,0	21	5,2	29	4,1
	Εκπαιδευτικοί	1	1,0	3	1,5	8	2,0	12	1,7
	Άλλο	3	3,0	2	1,0	7	1,7	12	1,7
Δεν εργάζονται (αναλυτικά)	Άνεργοι-άεργοι	16	61,5	35	63,6	62	73,8	113	68,5
	Συνταξιούχοι	7	26,9	15	27,3	10	11,9	32	19,4
	Οικιακά	2	7,7	5	9,1	9	10,7	16	9,7
	Μαθητές-φοιτητές	1	3,8	0	,0	3	3,6	4	2,4

Πίνακας Α3. Κατανομή των τομέων απασχόλησης ανά φύλο

	Γυναίκες	Άντρες
Τουρισμός	125 _a	143 _a
	36,3%	39,6%
Λοιπές υπηρεσίες	49 _a	47 _a
	14,2%	13,0%
Εμπόριο	22 _a	34 _a
	6,4%	9,4%
Δημόσιος	27 _a	34 _a
	7,8%	9,4%
Δευτερογενής	0 _a	37 _b
	0,0%	10,2%
Πρωτογενής	10 _a	12 _a
	2,9%	3,3%
Άνεργοι-άεργοι	80 _a	33 _b
	23,3%	9,1%
Μη ενεργοί	31 _a	21 _a
	9,0%	5,8%

Πίνακας Α4. Κατανομή των τομέων απασχόλησης ανά ηλικία

	Έως 34 ετών	35 - 49 ετών	50 - 64 ετών	65 ετών και πάνω
Τουρισμός	106_a	94 _{a, b}	58_{b, c}	10 _c
	39,6%	35,1%	21,6%	3,7%
Λοιπές υπηρεσίες	30 _{a, b}	41 _b	23 _{a, b}	2 _a
	31,3%	42,7%	24,0%	2,1%
Εμπόριο	26 _a	17 _{a, b}	13 _{a, b}	0 _b
	46,4%	30,4%	23,2%	0,0%
Δημόσιος	18 _{a, b}	30 _b	12 _a	1 _a
	29,5%	49,2%	19,7%	1,6%
Δευτερογενής	8 _a	11 _{a, b}	16 _b	2 _{a, b}
	21,6%	29,7%	43,2%	5,4%
Πρωτογενής	4 _a	11 _a	7 _a	0 _a
	18,2%	50,0%	31,8%	0,0%
Άνεργοι-άεργοι	34 _a	30 _a	35 _{a, b}	14 _b
	30,1%	26,5%	31,0%	12,4%
Μη ενεργοί	6 _a	6 _a	22 _b	18 _c
	11,5%	11,5%	42,3%	34,6%

Πίνακας Α5. Κατανομή απόψεων για τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη της περιοχής ανά τομέα απασχόλησης

Οι ΘΠΠ αποτελούν για την ανάπτυξη του νησιού...	Λοιπές								Σύνολο
	Τουρισμός	υπηρεσίες	Εμπόριο	Δημόσιος	Δευτερ ογενής	Πρωτο γενής	Άνεργοι- άεργοι	Μη ενεργοί	
Εμπόδιο	26	5	7	7	3	2	8	8	66
	9,7%	5,2%	12,5%	11,5%	8,1%	9,1%	7,1%	15,4%	9,4%
Ευκαιρία	224	76	40	47	25	18	81	33	544
	83,6%	79,2%	71,4%	77,0%	67,6%	81,8%	71,7%	63,5%	77,2%
ΔΓ/ΔΑ	18	15	9	7	9	2	24	11	95
	6,7%	15,6%	16,1%	11,5%	24,3%	9,1%	21,2%	21,2%	13,5%

Πίνακας Α6. Κατανομή απόψεων για τη συμβολή της ΘΠΠ στην ανάπτυξη του νησιού τους ανάλογα το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων

Οι ΘΠΠ αποτελούν για την ανάπτυξη του νησιού...	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Εμπόδιο	14 _a	52 _a	66
	9,0%	9,5%	9,4%
Ευκαιρία	118 _a	426 _a	544
	75,6%	77,6%	77,2%
ΔΓ/ΔΑ	24 _a	71 _a	95
	15,4%	12,9%	13,5%

Πίνακας Α7. Εκτιμώμενη συμβολή των ΘΠΠ ανά τομέα απασχόλησης

	Λοιπές								Σύνολο
	Τουρισμός	υπηρεσίες	Εμπόριο	Δημόσιος	Δευτερο γενής	Πρωτο γενής	Άνεργοι- άεργοι	Μη ενεργοί	
Στην προστασία του περιβάλλοντος	247 _a	90 _a	49 _{a, b}	58 _a	31 _{a, b}	19 _{a, b}	100 _{a, b}	41 _b	635
	92,2%	93,8%	87,5%	95,1%	83,8%	86,4%	88,5%	78,8%	90,1%
Στον περιορισμό της αλιείας	197 _a	72 _a	41 _{a, b}	40 _{a, b, c}	24 _{a, b, c}	17 _{a, b, c}	65 _c	30 _{b, c}	486
	73,5%	75,0%	73,2%	65,6%	64,9%	77,3%	57,5%	57,7%	68,9%
Στον περιορισμό άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων	127 _a	47 _a	24 _{a, b}	27 _{a, b}	15 _{a, b}	7 _{a, b}	44 _{a, b}	16 _b	307
	47,4%	49,0%	42,9%	44,3%	40,5%	31,8%	38,9%	30,8%	43,5%
Στην τουριστική ανάπτυξη	192 _a	67 _{a, b}	32 _{b, c}	39 _{a, b, c}	25 _{a, b, c}	17 _{a, b}	66 _{b, c}	25 _c	463
	71,6%	69,8%	57,1%	63,9%	67,6%	77,3%	58,4%	48,1%	65,7%
Αλλού*	7 _a	2 _a	0 _a	1 _a	1 _a	0 _a	1 _a	1 _a	13
	2,6%	2,1%	0,0%	1,6%	2,7%	0,0%	0,9%	1,9%	1,8%
Δεν συμβάλλουν κάπου*	1 _a	0 _{a, b}	2 _{b, c}	1 _{a, b, c}	2 _c	1 _c	2 _{a, b, c}	3 _c	12
	0,4%	0,0%	3,6%	1,6%	5,4%	4,5%	1,8%	5,8%	1,7%

* Το Χ² δεν είναι έγκυρο.

Πίνακας Α8. Εκτιμώμενα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ για την οικονομία του νησιού ανά τομέα απασχόλησης

	Τουρισμός	Λοιπές υπηρεσίες	Εμπόριο	Δημόσιος	Δευτερ ογενής	Πρωτο γενής	Άνεργοι- άεργοι	Μη ενεργοί	
Θετικά, πολύ θετικά	153 57,1%	56 58,3%	25 44,6%	26 42,6%	23 62,2%	11 50,0%	52 46,0%	26 50,0%	372 52,8%
Ούτε θετικά, ούτε αρνητικά	35 13,1%	11 11,5%	14 25,0%	7 11,5%	6 16,2%	2 9,1%	12 10,6%	7 13,5%	94 13,3%
Και θετικά, και αρνητικά	40 14,9%	16 16,7%	9 16,1%	17 27,9%	5 13,5%	5 22,7%	29 25,7%	9 17,3%	130 18,4%
Αρνητικά, πολύ αρνητικά	28 10,4%	6 6,3%	4 7,1%	4 6,6%	2 5,4%	2 _a 9,1%		7 13,5%	62 8,8%
ΔΓ/ΔΑ	12 4,5%	7 7,3%	4 7,1%	7 11,5%	1 2,7%	2 9,1%	11 9,7%	3 5,8%	47 6,7%

Πίνακας Α9. Εκτιμώμενα αποτελέσματα από τη λειτουργία της ΘΠΠ για την οικονομία του νησιού ανάλογα το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων

	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Θετικά, πολύ θετικά	85 _a 54,5%	287 _a 52,3%	372 52,8%
Ούτε θετικά, ούτε αρνητικά	18 _a 11,5%	76 _a 13,8%	94 13,3%
Και θετικά, και αρνητικά	33 _a 21,2%	97 _a 17,7%	130 18,4%
Αρνητικά, πολύ αρνητικά	15 _a 9,6%	47 _a 8,6%	62 8,8%
ΔΓ/ΔΑ	5 _a 3,2%	42 _b 7,7%	47 6,7%

Πίνακας Α10. Απόψεις των κατοίκων για τη εκτιμώμενη στάση της τοπικής κοινωνίας όσον αφορά τη λειτουργία της ΘΠΠ ανά τομέα απασχόλησης

	Τουρισμός	Λοιπές υπηρεσίες	Εμπόριο	Δημόσιος	Δευτερογενής	Πρωτογενής	Άνεργοι-άεργοι	Μη ενεργοί	Σύνολο
Θετική	65 _{a, b}	31 _b	16 _{a, b}	10 _a	10 _{a, b}	4 _{a, b}	24 _{a, b}	8 _a	168
	24,3%	32,3%	28,6%	16,4%	27,0%	18,2%	21,2%	15,4%	23,8%
Αρνητική	61 _a	26 _a	15 _a	20 _a	7 _a	4 _a	22 _a	14 _a	169
	22,8%	27,1%	26,8%	32,8%	18,9%	18,2%	19,5%	26,9%	24,0%
Ουδέτερη	62 _a	16 _a	10 _a	14 _a	7 _a	5 _a	30 _a	11 _a	155
	23,1%	16,7%	17,9%	23,0%	18,9%	22,7%	26,5%	21,2%	22,0%
Και θετική και αρνητική	70 _a	21 _a	13 _a	16 _a	13 _a	9 _a	29 _a	16 _a	187
	26,1%	21,9%	23,2%	26,2%	35,1%	40,9%	25,7%	30,8%	26,5%
ΔΞ/ΔΑ	10 _a	2 _a	2 _a	1 _a	0 _a	0 _a	8 _a	3 _a	26
	3,7%	2,1%	3,6%	1,6%	0,0%	0,0%	7,1%	5,8%	3,7%

Πίνακας Α11. Απόψεις των κατοίκων για τις ομάδες που θα είναι αντίθετες στη διαμόρφωση των ΘΠΠ ανά τομέα απασχόλησης

	Τουρισμός	Λοιπές υπηρεσίες	Εμπόριο	Δημόσιος	Δευτερογενής	Πρωτογενής	Άνεργοι-άεργοι	Μη ενεργοί	Σύνολο
Αλιείς	136 _{a, b}	44 _b	32 _{a, b}	34 _{a, b}	17 _{a, b}	13 _{a, b}	56 _{a, b}	33 _a	365
	50,7%	45,8%	57,1%	55,7%	45,9%	59,1%	49,6%	63,5%	51,8%
Ξενοδόχοι	50 _a	21 _a	9 _a	15 _a	6 _a	2 _a	20 _a	13 _a	136
	18,7%	21,9%	16,1%	24,6%	16,2%	9,1%	17,7%	25,0%	19,3%
Άλλες τουριστικές επιχειρήσεις	52 _a	19 _a	11 _a	25 _b	8 _a	4 _{a, b}	18 _a	13 _{a, b}	150
	19,4%	19,8%	19,6%	41,0%	21,6%	18,2%	15,9%	25,0%	21,3%
Άλλες ομάδες*	21 _a	9 _{a, b}	7 _{a, b}	7 _{a, b}	7 _b	3 _{a, b}	9 _{a, b}	6 _{a, b}	69
	7,8%	9,4%	12,5%	11,5%	18,9%	13,6%	8,0%	11,5%	9,8%
Καμία*	20 _a	4 _{a, b, c}	0 _c	5 _a	3 _a	2 _a	8 _a	0 _{b, c}	42
	7,5%	4,2%	0,0%	8,2%	8,1%	9,1%	7,1%	0,0%	6,0%

* το Χ² δεν είναι έγκυρο

Πίνακας A12. Κατά πόσο οι αντίθετες ομάδες μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ; Απόψεις των κατοίκων ανάλογα το επίπεδο ενημέρωσής τους

	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Ναι (Πάρα πολύ, πολύ, αρκετά)	49 ^a	186 ^a	235
	31,4%	33,9%	33,3%
Όχι (λίγο, καθόλου)	42 ^a	123 ^a	165
	26,9%	22,4%	23,4%
ΔΓ/ΔΑ	65 ^a	240 ^a	305
	41,7%	43,7%	43,3%

Πίνακας A13. Κατά πόσο οι αντίθετες ομάδες μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή της ΘΠΠ; Απόψεις των κατοίκων ανά τομέα απασχόλησης

	Τουρισμός	Λοιπές υπηρεσίες	Εμπόριο	Δημόσιος	Δευτερ ογενής	Πρωτο γενής	Άνεργοι- άεργοι	Μη ενεργοί	Σύνολο
Ναι (Πάρα πολύ, πολύ, αρκετά)	95 ^{a, b, c, d, e}	28 ^{d, e, f}	20 ^{a, b, c, d, e, f}	28 ^c	8 ^{b, e, f}	8 ^{a, b, c, d, e, f}	26 ^f	22 ^{a, c, d}	235
	35,4%	29,2%	35,7%	45,9%	21,6%	36,4%	23,0%	42,3%	33,3%
Όχι (λίγο, καθόλου)	57 ^a	20 ^a	15 ^a	13 ^a	9 ^a	7 ^a	30 ^a	14 ^a	165
	21,3%	20,8%	26,8%	21,3%	24,3%	31,8%	26,5%	26,9%	23,4%
ΔΓ/ΔΑ	116 ^{a, b, c, d}	48 ^d	21 ^{a, b, c, d}	20 ^c	20 ^{b, d}	7 ^{a, b, c, d}	57 ^{b, d}	16 ^{a, c}	305
	43,3%	50,0%	37,5%	32,8%	54,1%	31,8%	50,4%	30,8%	43,3%

Πίνακας A14. Κατανομή της συμμετοχής των ενήμερων και ανενημέρωτων πολιτών σε καταδυτικές δραστηριότητες;

	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Ναι	43 ^a	130 ^a	173
	27,6%	23,7%	24,5%
Όχι	113 ^a	419 ^a	532
	72,4%	76,3%	75,5%

Πίνακας Α15. Απόψεις των κατοίκων για το επίπεδο ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού στην περιοχή μελέτης ανάλογα το επίπεδο ενημέρωσής τους

Ο καταδυτικός τουρισμός είναι ανεπτυγμένος στο νησί σας;	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Ναι	94 _a	323 _a	417
	60,3%	58,8%	59,1%
Όχι	61 _a	207 _a	268
	39,1%	37,7%	38,0%
ΔΓ/ΔΑ	1 _a	19 _a	20
	0,6%	3,5%	2,8%
Πόσο ανεπτυγμένος είναι ο καταδυτικός τουρισμός στο νησί σας;	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Πάρα Πολύ	13 _a	34 _a	47
	8,3%	6,2%	6,7%
Πολύ	27 _a	90 _a	117
	17,3%	16,4%	16,6%
Αρκετά	54 _a	199 _a	253
	34,6%	36,2%	35,9%
Λίγο	51 _a	168 _a	219
	32,7%	30,6%	31,1%
Καθόλου	10 _a	39 _a	49
	6,4%	7,1%	7,0%
ΔΞ/ΔΑ	1 _a	19 _a	20
	0,6%	3,5%	2,8%

Πίνακας Α16. Απόψεις των κατοίκων για τα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού στην περιοχή μελέτης ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσής τους

	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Ναι	139 _a	454 _a	593
	89,1%	82,7%	84,1%
Όχι	11 _a	42 _a	53
	7,1%	7,7%	7,5%
ΔΞ/ΔΑ	6 _a	53 _b	59
	3,8%	9,7%	8,4%

Πίνακας Α17. Απόψεις των κατοίκων για τη συμβολή της ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού στην περιοχή μελέτης ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσής τους

	Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος	123 _a	402 _a	525
	78,8%	73,2%	74,5%
στην προσέλκυση τουριστών	143 _a	478 _a	621
	91,7%	87,1%	88,1%
στην αύξηση της απασχόλησης	124 _a	417 _a	541
	79,5%	76,0%	76,7%
στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος	114_a	349_b	463
	73,1%	63,6%	65,7%
στην αύξηση του εισοδήματος	117 _a	390 _a	507
	75,0%	71,0%	71,9%
Αλλού*	3 _a	17 _a	20
	1,9%	3,1%	2,8%

* το χ² δεν είναι έγκυρο

Πίνακας Α18. Η λειτουργία της ΘΠΠ θα ευνοήσει την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού; Απόψεις των κατοίκων ανάλογα με το επίπεδο ενημέρωσής τους

		Ενήμεροι	Ανενημέρωτοι	Σύνολο
Η λειτουργία της ΘΠΠ θα ευνοήσει την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στο νησί σας;	Ναι	132 _a	444 _a	576
		84,6%	80,9%	81,7%
	Όχι	16 _a	68 _a	84
		10,3%	12,4%	11,9%
	ΔΓ/ΔΑ	8 _a	37 _a	45
		5,1%	6,7%	6,4%
Κατά πόσο;	Πάρα Πολύ	36 _a	94 _a	130
		23,1%	17,1%	18,4%
	Πολύ	49 _a	179 _a	228
		31,4%	32,6%	32,3%
	Αρκετά	47 _a	171 _a	218
		30,1%	31,1%	30,9%
	Λίγο	12 _a	36 _a	48
		7,7%	6,6%	6,8%
	Καθόλου	4 _a	32 _a	36
		2,6%	5,8%	5,1%
	ΔΞ/ΔΑ	8 _a	37 _a	45
		5,1%	6,7%	6,4%

Πίνακας Α19. Απόψεις των κατοίκων όσον αφορά τη συμβολή του καταδυτικού τουρισμού στην ανάπτυξη της περιοχής μελέτης ανά τομέα απασχόλησης

Θα συμβάλει στην..	Λοιπές υπηρεσίες								Σύνολο
	Τουρισμός	Λοιπές υπηρεσίες	Εμπόριο	Δημόσιος	Δευτερογενής	Πρωτογενής	Άνεργοι-άεργοι	Μη ενεργοί	
Περιβαλλοντική προστασία	200 _{a, b}	79 _b	42 _{a, b}	46 _{a, b}	30 _{a, b}	16 _{a, b}	79 _a	33 _a	525
	74,6%	82,3%	75,0%	75,4%	81,1%	72,7%	69,9%	63,5%	74,5%
Προσέλκυση τουριστών	237 _{a, b}	90 _b	51 _{a, b}	55 _{a, b}	29 _a	21 _{a, b}	96 _a	42 _a	621
	88,4%	93,8%	91,1%	90,2%	78,4%	95,5%	85,0%	80,8%	88,1%
Αύξηση της απασχόλησης	220 _a	70 _{a, b, c}	34 _c	50 _a	28 _{a, b, c}	20 _a	85 _{a, b, c}	34 _{b, c}	541
	82,1%	72,9%	60,7%	82,0%	75,7%	90,9%	75,2%	65,4%	76,7%
Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος	181 _a	63 _{a, b}	32 _{a, b}	44 _a	27 _a	16 _{a, b}	73 _{a, b}	27 _b	463
	67,5%	65,6%	57,1%	72,1%	73,0%	72,7%	64,6%	51,9%	65,7%
Αύξηση του εισοδήματος	213 _a	66 _{b, c}	34 _{b, c}	43 _{a, b, c}	29 _{a, c}	18 _{a, c}	74 _{b, c}	30 _b	507
	79,5%	68,8%	60,7%	70,5%	78,4%	81,8%	65,5%	57,7%	71,9%